

ВІСНИК ПРОФОСВІТИ

Видається з 1992 року,
як зареєстроване видання - з січня 1994 року

Серпень 2021 року
Виходить 2 рази на місяць

№ 11-12

Орган Науково-методичного центру професійно-технічної освіти у Харківській області

31 серпня 2021 року

ШАНОВНІ ОСВІТЯНИ!

Щиро вітаємо Вас із вересневим святом -
Днем Знань у рік 30-річчя Незалежності України!
Бажаємо Вам здоров'я, мудрості, терпіння і
невичерпної енергії!

Нехай новий навчальний рік буде яскравим і
плідним, примножить педагогічні здобутки і
учнівські досягнення, відкриє нових учнів-"зірок"!
Бажаємо всім Вам миру, радості і добра. Хай
тепло і затишно буде в освітніх закладах і Ваших
оселях!

З повагою,
колектив НМЦ ПТО у Харківській області

З Днем Знань!

ЧИТАЙТЕ У НОМЕРІ

- ОСНОВНИЙ ДЕСКРИПТОР НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ (ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ) ОСВІТИ
- МОНІТОРИНГ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ЗП(ПТ)О
- ДИСТАНЦІЙНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНОСТЬ СУЧАСНОСТІ
- ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ

СЛУЖБИ ЗП(ПТ)О ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
у 2020/2021 н.р.

- ЗОЛОТИЙ ПЕРЕТИН ПРОФТЕХОСВІТИ
- СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗП(ПТ)О ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
- ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ПРЕДМЕТА «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»

Основний дескриптор навчальних досягнень здобувачів професійної (професійно-технічної) освіти

Сучасні суспільно-економічні зміни в Україні вимагають від системи професійної (професійно-технічної) освіти (далі – П(ПТ)О) підготовки кваліфікованих робітників відповідно до сучасних та перспективних потреб ринку праці, кращих міжнародних стандартів і практик для забезпечення реалізації права громадян на якісну та доступну П(ПТ)О, створення умов

для формування і розвитку актуальних професійних компетентностей особи, необхідних для її успішної професійної діяльності та самореалізації.

Основним дескриптором професійної компетентності/навчальних досягнень здобувача професійної освіти є «результати навчання», тобто це те, що особа знає, розуміє та вміє робити з відповідної професії.

Результат навчання – це дзеркальне відображення впровадження стандартів професійної (професійно-технічної) освіти (далі – СП(ПТ)О) на локальному рівні кожного ЗП(ПТ)О. Орієнтація на результати навчання, а не на його процес, є передумовою інтегрування України в європейську та світову освітню систему, до міжнародного ринку освітніх послуг та адаптації про-

Таблиця 1.

Охоплення учнів ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями (форма обстеження – зрізи знань) та результати за 2020/2021 н.р. (вихідні дані з професії «Електрогазозварник»)

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів, що виконали завдання	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішності у даному заході %	Середній показник якісної успішності у даному заході %
1	ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	24	24	100	50	38	56	100	100
2	ДПТНЗ «Центр професійно-технічної освіти №3 м. Харкова»	9	9	100	41	28	54	100	67
3	Первомайський професійний ліцей	19	18	95	41	17	58	100	78
4	Центр професійно-технічної освіти №1 м. Харкова	26	26	100	51	33	54	100	96
5	ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	49	23	47	51	28	60	100	91
6	ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області».	20	18	90	37	20	55	100	83
7	Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області	90	86	96	41	20	58	100	91
8	ЗП(ПТ)О «Чугувський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	23	16	70	39	29	60	100	94
9	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	25	25	100	46	18	60	100	80
10	Лозівський центр професійної освіти Харківської області	25	21	84	41	19	59	100	95
11	ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	25	25	100	31	16	49	100	60
12	ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну»	22	22	100	52	13	57	82	64
	<i>Діапазон</i>			47-100	31-52	13-38	49-60	82-100	60-100
	<i>Всього/середній показник по всім ЗП(ПТ)О:</i>	357	313	83,2	40,1	21,5	52,3	90,9	76,8

**Охоплення здобувачів освіти ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями (форма обстеження – зрізи знань)
та результати за 2020/2021 н. р. (вихідні дані з предмета «Охорона праці»)**

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів, що виконали завдання	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішності у даному заході, %	Середній показник якісної успішності у даному заході, %
1.	Центр ПТО №1 м.Харкова	140	83	59	48	18	59	100	94
2.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»	325	325	100	41	12	60	99	78,6
3.	ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну»	194	142	73	48	15	59	99,3	84,5
4.	ДНЗ «Харківське вище професійне училище № 6»	175	166	95	45	15	56	99,4	80
5.	ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»	110	109	99	46	23	58	100	93
6.	Люботинський професійний ліцей залізничного транспорту	122	122	100	34,7	13	57	95	55
7.	ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	160	120	75	39	13	59	97,5	82
8.	ЗП(ПТ)О «Чугувський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	204	203	99,5	36,4	18	56	100	71
9.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	180	179	99,4	43,7	11	59	99,4	80,5
10.	Харківський професійний ліцей залізничного транспорту	180	104	57,7	35	17	52	100	69,2
11.	ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	140	80	57	38	17	57	100	74
12.	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»	139	81	58	43	19	59	100	95
13.	ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»	102	55	54	37,9	16	54	100	71
14.	ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»	126	126	100	34,4	20	59	100	61
15.	Красноградський професійний ліцей	114	95	83,3	39	14	58	99	72
16.	Первомайський професійний ліцей	96	88	91,6	43	16	59	100	87,5
17.	Зміївський професійний енергетичний ліцей	90	71	79	43	19	57	100	80,3
18.	Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області	334	292	87,4	44,5	17	60	100	97
19.	Лозівський центр професійної освіти Харківської області	175	167	95,4	42	21	58	100	85
20.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»	100	58	58	49	22	59	100	98,3
21.	Регіональний центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області	163	118	72,4	37	12	60	96	61
22.	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»	233	72	31	38	21	58	100	79
23.	ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	258	258	100	41	16	60	100	86,5
24.	ЗП(ПТ)О «Богодухівський професійний аграрний ліцей»	180	179	99,4	46,2	23	58	100	94,4
25.	Барвінківський професійний аграрний ліцей	109	85	78	37	18	59	100	73
26.	Петрівський професійний аграрний ліцей	131	131	100	45,6	17	60	100	95
27.	ПТУ № 60 смт. Кегичівка Харківської області	93	84	90	31	19	50	100	54,8
	<i>Діапазон</i>			31-100	31-49	11-23	50-60	95-100	54,8-98,3
	Всього/Середній показник по всім ЗП(ПТ)О:	4373	3573	80,9	41	17,1	57,7	99,4	79,7

Охоплення здобувачів освіти ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями (форма обстеження – зрізи знань) та результати за 2020/2021 н. р. (вихідні дані з предмета «Інформаційні технології»)

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів, що виконали завдання	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішності у даному заході, %	Середній показник якісної успішності у даному заході, %
1.	Центр ПТО №1 м.Харкова	297	151	50,8	54	22	60	100,0	96,7
2.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»	168	134	79,8	41	24	52	100,0	85,1
3.	ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну»	316	269	85,1	44	20	53	100,0	88,2
4.	ДНЗ «Харківське вище професійне училище № 6»	143	141	98,6	47	16	60	100,0	91,6
5.	ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»	102	102	100,0	56	29	60	100,0	99,0
6.	ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	25	25	100,0	39	27	50	100,0	80,0
7.	ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	79	68	86,1	34	28	55	100,0	70,6
8.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	216	202	93,5	47	28	58	100,0	95,5
9.	Харківський професійний ліцей залізничного транспорту	97	52	53,6	41	14	52	98,1	73,1
10.	ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	112	110	98,2	42	19	51	100,0	80,9
11.	ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»	77	73	94,8	48	19	60	100,0	95,9
12.	ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»	198	152	76,8	37	14	57	99,3	67,8
13.	Красноградський професійний ліцей	87	87	100,0	41	22	55	100,0	93,1
14.	Первомайський професійний ліцей	92	88	95,7	42	20	57	100,0	81,5
15.	Зміївський професійний енергетичний ліцей	106	106	100,0	45	17	54	100,0	94,3
16.	Регіональний центр професійної освіти електро-технічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області	163	142	87,1	40	19	53	100,0	86,6
17.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»	136	136	100,0	34	13	54	96,3	61,0
18.	Регіональний центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області	85	81	95,3	48	19	57	100,0	93,8
19.	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»	161	145	90,1	46	20	57	100,0	94,5
20.	ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	319	305	95,6	43	15	59	99,3	84,6
21.	ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області».	94	80	85,1	44	24	57	100,0	95,0
22.	Барвінківський професійний аграрний ліцей	58	51	87,9	34	16	56	100,0	52,9
23.	Петрівський професійний аграрний ліцей	64	64	100,0	50	21	56	100,0	95,3
24.	ПТУ № 60 смт. Кегичівка Харківської області	68	68	100,0	34	14	57	95,6	55,3
<i>Діапазон</i>				50,8-100	34-56	13-29	50-60	95-100	52,9-99
<i>Всього/середній показник по всім ЗП(ПТ)О:</i>		3263	2832	89,8	43,0	20,0	55,8	99,5	83,9

Охоплення здобувачів освіти ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями (форма обстеження – зрізи знань) та результати за 2020/2021 н. р. (вихідні дані з професії «Штукатур»)

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів, що виконали завдання	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішності у даному заході, %	Середній показник якісної успішності у даному заході, %
1.	ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	25	25	100	42	32	54	100	100
2.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»	8	7	88	55	55	55	100	100
3.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	90	90	100	43	16	56	100	85,5
4.	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»	62	24	39	50	44	53	100	100
5.	Красноградський професійний ліцей	23	22	96	46	17	55	100	86
6.	Первомайський професійний ліцей	18	16	89	31	16	51	100	44
7.	ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	48	48	100	47,2	29	58	100	98
8.	ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	24	19	79	33	15	46	95	63
<i>Діапазон</i>				39-100	31-55	15-55	46-58	95-100	44-100
<i>Середній показник по всім ЗП(ПТ)О:</i>		298	251	86,3	43,4	28	53,5	99,4	84,6

Таблиця 5.

Охоплення здобувачів освіти ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями (форма обстеження – зрізи знань) та результати за 2020/2021 н. р. (вихідні дані з професії «Кухар»)

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів, що виконали завдання	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішності у даному заході, %	Середній показник якісної успішності у даному заході, %
1.	Центр ПТО №1 м. Харкова	75	75	100	51	17	58	100	100
2.	ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну»	124	112	90	46	12	49	96	86
3.	ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6	50	46	92	54	37	57	100	100
4.	ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	104	103	99	51	16	60	100	92
5.	ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	56	56	100	50	15	57	98	90
6.	ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	24	24	100	48	31	58	100	100
7.	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»	72	46	64	49	17	54	100	96
8.	ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»	72	72	100	55	17	60	100	85
9.	Красноградський професійний ліцей	26	23	89	44,5	25	55	100	92
10.	Первомайський професійний ліцей	30	28	94	53	45	59	100	100
11.	Зміївський професійний енергетичний ліцей	25	23	92	48	28	57	100	92
12.	Лозівський центр професійної освіти Харківської області	28	28	100	46	23	56	100	93
13.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»	59	59	100	42	27	55	100	94
14.	Регіональний центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської	144	144	100	53	16	59	100	98

	області								
15.	ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	219	208	95	42	13	58	99	88
16.	ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	49	44	90	47	25	55	100	94
17.	Барвінківський професійний аграрний ліцей	25	23	92	50	32	56	100	100
18.	Петрівський професійний аграрний ліцей	30	27	90	53	24	59	100	97
19.	ПТУ №60 смт. Кегичівка Харківської області	24	24	100	49	37	60	100	100
<i>Діапазон</i>				64-100	42-55	12-45	49-60	98-100	85-100
<i>Середній показник по всім ЗП(ПТ)О:</i>		1261	1165	86	48	24	57	99	92

Таблиця 6.

Охоплення здобувачів освіти ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями (форма обстеження – зрізи знань) та результати за 2020/2021 н. р. (вихідні дані з професії «Перукар (перукар-модельєр)»)

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів, що виконали завдання	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішності у даному заході, %	Середній показник якісної успішності у даному заході, %
1.	Центр ПТО №1 м. Харкова	48	48	100	44	15	57	97,9	60,4
2.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»	7	7	100	46	42	55	100	100
3.	ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну»	29	29	100	54	16	58	100	86,2
4.	ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6»	48	48	100	40	21	60	100	83,3
5.	ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»	76	74	97,4	55	29	58	100	97,3
6.	ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	25	24	96	42	27	52	100	83,3
7.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	17	17	100	42	13	56	94,1	64,7
8.	ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»	26	20	76,9	45	33	56	100	100
9.	Регіональний центр професійної освіти електро-технічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області	56	56	100	34	14	58	96,4	67,9
10.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»	46	27	58,7	49	20	56	100	92,6
11.	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»	59	59	100	55	14	60	98,3	93,2
12.	Петрівський професійний аграрний ліцей	22	20	91	56	52	58	100	100
<i>Діапазон</i>				58,7-100	34-56	13-52	52-60	94,1-100	60,4-100
<i>Середній показник по всім ЗП(ПТ)О:</i>		459	429	93,3	46,8	24,6	57	98,9	87,8

Таблиця 7.

Охоплення учнів ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями (форма обстеження – зрізи знань) та результати за 2020/2021 н.р. (вихідні дані з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (категорії А1)»)

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів	% участі	Середній бал (із max 85)	Мінімальний бал	Максимальний бал	Загальна успішність %	Якісна успішність %
1.	ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	22	22	100	57	37	76	100	86,3
2.	Чугуївський професійний ліцей	28	24	85,7	63	38	78	100	95,8

3.	ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	23	21	91,3	46	36	59	100	71,4
4.	ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»	48	48	100	59	27	84	100	81,2
5.	Первомайський професійний ліцей	18	14	77,8	64	50	77	100	100
6.	Лозівський центр професійної освіти Харківської області	20	18	90	54	33	71	100	94,4
7.	ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	25	25	100	53	35	85	100	88
8.	Богодухівський професійний аграрний ліцей	71	68	95,8	56	26	71	100	89,7
9.	Барвінківський професійний аграрний ліцей	23	21	91,3	56	16	64	95,2	85,7
10.	Петрівський професійний аграрний ліцей	25	25	100	59	48	77	100	100
11.	ПТУ №60 смт. Кегичівка Харківської області	45	43	95,6	26	22	49	100	4,7
<i>Діапазон</i>				77,8-100	26-64	16-50	49-85	95,2-100	4,7-100
<i>Середній показник по всім ЗП(ПТ)О:</i>		348	329	94,5	53,9	33,5	71,9	99,6	81,6

Таблиця 8.

**Охоплення здобувачів освіти ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями
(форма обстеження – зрізи знань) та результати за 2020/2021 н. р.
(вихідні дані з професії «Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)»)**

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів, що виконали завдання	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішності у даному заході, %	Середній показник якісної успішності у даному заході, %
1	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»	28	23	82,1	48	41	55	100,0	100,0
2	ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	23	23	100,0	40	30	58	100,0	91,3
3	Первомайський професійний ліцей	21	20	95,2	46	31	57	100,0	100,0
4	Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області	23	23	100,0	48	41	55	100,0	100,0
5	ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області».	49	49	100,0	45	30	57	100,0	97,7
6	Барвінківський професійний аграрний ліцей	27	27	100,0	44	27	56	100,0	96,3
7	Петрівський професійний аграрний ліцей	25	25	100,0	52	45	55	100,0	100,0
Діапазон				82,1-100	40-52	27-45	55-58	100,0	91,3-100
Всього/середній показник по всім ЗП(ПТ)О:		196	190	96,8	46,1	35,0	56,1	100,0	97,9

фесійної освіти до ринкових вимог у середині країни.

Одним із маркерів результатів навчання є проведення обласних контрольних робіт за текстами, розробленими методистами НМЦ ПТО у Харківській області. Уже другий рік поспіль контрольні роботи проводяться з використанням Google форм.

У 2020/2021 н.р. обласні контрольні роботи проводились з усіх освітніх компонентів/предметів професійно-теоретичної підготовки; охоплено 7 професій:

- ✓ «Електрогазоварник»;

- ✓ «Тракторист-машиніст сільсько-господарського виробництва (кат. А1)»;

- ✓ «Кухар»;
- ✓ «Кравець»;
- ✓ «Перукар»;
- ✓ «Штукатур»;
- ✓ «Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)».

Також контрольні роботи проводились з двох предметів: «Охорона праці» та «Інформаційні технології».

Обласними контрольними роботами були охоплені 27 ЗП(ПТ)О області. Вихідні дані щодо охоплення ЗП(ПТ)О моніторинговими обстежен-

нями та результати учасників (форма обстеження – обласні контрольні роботи) за 2020/2021 н.р. подано у таблицях 1-9 (на стор.2-8).

Виконували роботи 10720 здобувачів П(ПТ)О, що складає 88,7% від запланованих – це на 8815 здобувачів більше та 1,3% вище минулорічного показника.

Підвищення показника обумовлено тим, що здобувачі П(ПТ)О другий рік поспіль виконували контрольні роботи дистанційно і результати впровадження дистанційного навчання значно покращились у порівнянні з минулим

**Охоплення здобувачів освіти ЗП(ПТ)О моніторинговими обстеженнями (форма обстеження – зрізи знань)
та результати за 2020/2021 н. р. (вихідні дані з професії «Кравець»)**

№ з/п	Назва ЗП(ПТ)О	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів, що виконали завдання	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішності у даному заході, %	Середній показник якісної успішності у даному заході, %
1.	ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»	23	21	91	40	36	43	100	100
2.	Лозівський центр професійної освіти Харківської області	44	24	54,5	35	1717	47	100	75
3.	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»	50	50	100	37	23	58	100	78
4.	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»	24	24	100	52	24	59	100	95,8
5.	ЗП(ПТ)О «Богодучівський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	24	22	91,6	43	28	54	100	87
Діапазон			54,5-100	35-52	17-36	43-59	100	75-100	91,3-100
Середній показник по всім ЗП(ПТ)О:		165	141	87,4	41,4	25,6	52,2	100	87,2

навчальним роком.

Найбільше представництво здобувачів П(ПТ)О при виконанні контрольних робіт з професії «Конторський (офісний) службовець (бухгалтерія)» (96,8%), найменше – з предмета «Охорона праці» (80,9%). У 2019/2020 н.р. найбільше представництво було з професії «Електрогазоварник» (90%), найменше – «Кухар» (83,6%).

Найбільшу кількість балів, яку могли набрати здобувачі П(ПТ)О за виконання контрольних робіт із використанням Google форм – 85 балів з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (кат. А1)» та 60 балів з усіх інших професій/предметів, з яких проводилися зрізи знань.

Найбільше балів отримали здобувачі П(ПТ)О з професії

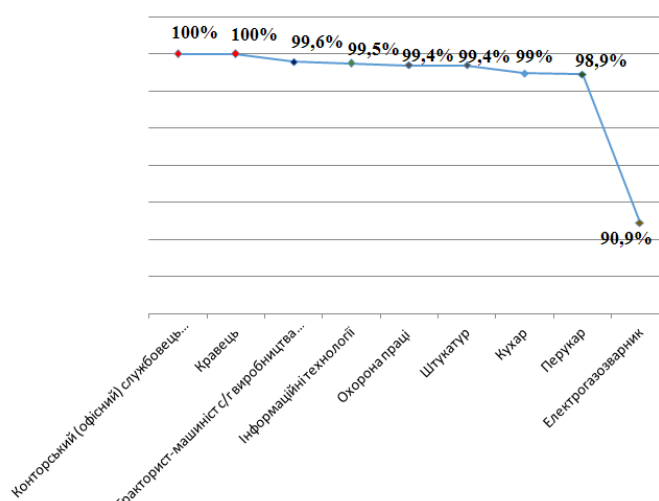

Рис. 1. Показники успішності здобувачів професійної освіти (II-IV рівні) з усіх освітніх компонентів професійно-теоретичної підготовки, виявлені при проведенні обласних контрольних робіт

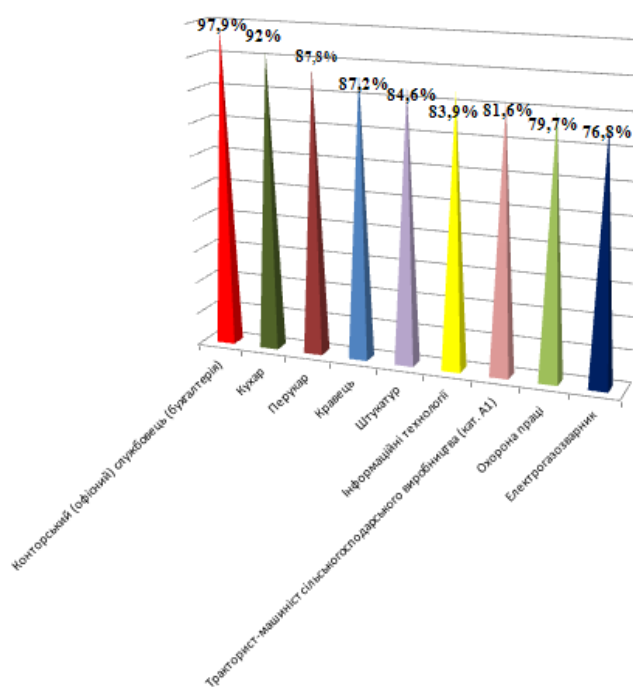

Рис. 2. Показники якісної успішності здобувачів професійної освіти (II-IV рівні) з усіх освітніх компонентів професійно-теоретичної підготовки (окремих професій), виявлені при проведенні обласних контрольних робіт

«Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (кат. А1)» (85 – ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти») та з предмета «Охорона праці» (60 – ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області», Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області, Регіональний

**Середні показники з усіх професій/освітніх компонентів за 2020/2021 н.р.
за результатами виконання контрольних робіт здобувачами П(ПТ)О**

Професія/ освітній компонент	Планова кількість учнів	Фактична кількість учнів	% учнів, що виконали завдання	Середній бал у даному заході	Мінімальний бал у даному заході	Максимальний бал у даному заході	Середній показник загальної успішнос- ті у даному заході, %	Середній показник якісної успішності у даному заході, %
Електрогазоварник	357	313	83,2	40,1	21,5	52,3	90,9	76,8
Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (кат. А1)	348	329	94,5	53,9	33,5	71,9	99,6	81,6
Кухар	1261	1165	86	48	24	57	99	92
Кравець	165	141	87,4	41,4	25,6	52,2	100	87,2
Перукар	459	429	93,3	46,8	24,6	57	98,9	87,8
Штукагур	298	251	86,3	43,4	28	53,5	99,4	84,6
Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)	196	190	96,8	46,1	35	56,1	100	97,9
Охорона праці	4373	3573	80,9	41	17,1	57,7	99,4	79,7
Інформаційні технології	3263	2832	89,8	43	20	55,8	99,5	83,9
Усього з усіх професій/освітніх компонентів	10720	9223	88,7	44,6	25,8	57,1	98,5	85,7

Таблиця 11.

**Показники рівня навчальних досягнень здобувачів професійної освіти ЗП(ПТ)О Харківської області
з усіх професій/освітніх компонентів у 2020/2021 н.р.**

№ з/п	Назва професії/ освітніх компонентів	Початковий рівень		Середній рівень		Достатній рівень		Високий рівень	
		учнів	%	учнів	%	учнів	%	учнів	%
1	Електрогазоварник	4	1,5	43	15,5	129	41,3	137	41,6
2	Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (кат. А1)	0	0	74	18,4	182	59,5	73	22,1
3	Кухар	6	0,3	83	5,2	341	28,8	735	65,7
4	Кравець	0	0	21	12,8	83	61,4	37	27,6
5	Перукар	5	1,1	59	15,3	129	31,9	233	53,8
6	Штукагур	1	0,7	32	14,7	86	31,6	132	53
7	Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)	0	0	4	2,1	67	34,8	119	63,1
8	Охорона праці	18	0,5	621	20,2	1485	40,7	53,5	38,2
9	Інформаційні технології	12	0,5	436	16,8	1178	38,6	1206	44,1
Усього з усіх професій/освітніх компонентів		46	0,5	1373	13,4	3680	40,6	2725,5	45,5

центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області, ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти», Петрівський професійний аграрний ліцей); найменше – з професії «Кравець» (43 – ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»).

За підсумками виконаної роботи найвищий показник участі здобувачів П(ПТ)О у виконанні контрольних робіт з професії «Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)» (96,8%), найнижчий – з професії Охорона праці

(80,9%). Середній бал з усіх професій/освітніх компонентів складає 44,6 бала, мінімальний бал – 25,8 бала, максимальний – 57,1 бала.

Більш детальна інформація щодо середніх показників з усіх професій/освітніх компонентів за 2020/2021 н.р. подана в таблиці 10.

Результати моніторингових досліджень засвідчили, що найвищий середній показник навчальних досягнень здобувачів П(ПТ)О за виконання контрольних завдань II-IV рівнів (100%) показали здобувачі професійної освіти ЗП(ПТ)О із 2 професій: «Кравець» і

«Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)».

Найнижчий даний показник – 90,9% – з професії «Електрогазоварник», що на 7,6% нижче минулорічного показника.

Показники загальної успішності здобувачів П(ПТ)О (II-IV рівні) з усіх освітніх компонентів професійно-теоретичної підготовки, виявлені при проведенні обласних контрольних робіт, подано на рис. 1 на стор.8.

Показники якісної успішності здобувачів професійної освіти (II-IV рівні) з усіх освітніх компонентів

професійно-теоретичної підготовки (окремих професій), виявлені при проведенні обласних контрольних робіт, подано на рис. 2 на стор. 8.

Результати моніторингових досліджень засвідчили, що найвищий якісний показник навчальних досягнень здобувачів П(ПТ)О за виконання контрольних завдань II-IV рівнів показали учні ЗП(ПТ)О із професії «Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)» (97,9%), що на 4,3% вище минулорічного показника з професії «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів»; найнижчий даний показник (76,8%) – з професії «Електрогазоварник», що на 5,8% нижче минулорічного показника з професії «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва».

Діапазон якісної успішності здобувачів П(ПТ)О (II-IV рівні) з усіх освітніх компонентів професійно-теоретичної підготовки, охоплених моніторингом професії, коливається:

- «Електрогазоварник» – від 60% до 100%;
- «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (кат. А1)» – від 4,7% до 100%;
- «Кухар» – від 85% до 100%;
- «Кравець» – від 75% до 100%;
- «Перукар» – від 60,4% до 100%;
- «Штукатур» – від 44% до 100%;
- «Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)» – від 91,3% до 100%;
- «Охорона праці» – від 54,8% до 98,3%;
- «Інформаційні технології» – від 52,9% до 99%.

Найвищий якісний показник (100%) з професій:

- «Електрогазоварник» – ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»;
- «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (кат. А1)» – Петрівський професійний аграрний ліцей;
- «Кухар» – 6 ЗП(ПТ)О – Центр професійно-технічної освіти №1 м.Харкова, ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6», ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти», Первомайський професійний ліцей, Барвінківський професійний аграрний ліцей, ПТУ №60 смт. Кегичівка Харківської області;
- «Кравець» – ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та

побуту»;

- «Перукар» – 3 ЗП(ПТ)О – ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області», ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти», Петрівський професійний аграрний ліцей;

- «Штукатур» – 3 ЗП(ПТ)О – ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області», ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області», ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»;

- «Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)» – 4 ЗП(ПТ)О – ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області», Первомайський професійний ліцей, Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області, Петрівський професійний аграрний ліцей.

З предмета «Охорона праці» найвищі якісні показники здобувачів П(ПТ)О (II-IV рівні) у ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області» (98,3%), а з предмета «Інформаційні технології» – у ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту» (99%).

Найнижчий якісний показник з професій:

- «Електрогазоварник» (60%) – ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»;
- «Тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (кат. А1)» (4,7%) – ПТУ №60 смт. Кегичівка Харківської області;
- «Кухар» (85%) – ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»;
- «Кравець» (75%) – Лозівський центр професійної освіти Харківської області;
- «Перукар» (60,4%) – Центр професійно-технічної освіти №1 м.Харкова;
- «Штукатур» (44%) – Первомайський професійний ліцей;
- «Канторський (офісний) службовець (бухгалтерія)» (91,3%) – ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»;

- «Охорона праці» (54,8%) – ПТУ № 60 смт. Кегичівка Харківської області;

- «Інформаційні технології» (52,9%) – Барвінківський професійний аграрний ліцей.

Аналіз результатів обласних контрольних робіт, проведених у ЗП(ПТ)О області, засвідчив (див. табл. 11 на стор. 9), що зміст СП(ПТ)О на середньому-високому рівнях (успішність) засвоюють 99,5% здобувачів П(ПТ)О, якісно знають навчальний матеріал (достатній-високий рівні) – 86,1%. Є й такі здобувачі освіти (0,5%), що засвоюють зміст СП(ПТ)О на початковому рівні.

Проведений моніторинг дав можливість застосовувати результати порівняльного аналізу дескрипторів професійної компетентності з основних професій/освітніх компонентів, за якими здійснюється підготовка кваліфікованих робітників у ЗП(ПТ)О Харківської області.

Аналіз дескрипторів виконаних здобувачами професійної освіти контрольних робіт у 2020/2021 н.р. свідчить про підвищення верхнього діапазону середнього показника якісної успішності здобувачів П(ПТ)О (III-IV рівні), у той же час зниження нижнього. Даний показник коливається в межах від 76,8% до 97,9% (у 2019/2020 н.р. – від 82,6% до 93,3%).

Крім цього, було виявлено ряд прогалин у знаннях здобувачів П(ПТ)О, тому рекомендовано ЗП(ПТ)О, у яких низькі показники якісної успішності, розробити заходи та прийняти відповідні управлінські рішення щодо покращення засвоєння змісту СП(ПТ)О з професій, за якими здійснюється підготовка кваліфікованих робітників.

Формування загальнопрофесійних та професійних компетенцій як очікуваних результатів навчання відбувається в процесі поступового прирощення здобутих навчальних досягнень здобувача професійної освіти, що забезпечує перехід кількісного накопичення знань, навичок, умінь у нову якість – оволодіння компетенціями, передбаченими новими СП(ПТ)О.

Сформовані компетентності здобувачів освіти на сьогодні повинні задовольняти потреби роботодавця та вимоги ринку праці в цілому.

Зінаїда НАЗАРЕЦЬ,
завідуюча лабораторією
професійної підготовки НМЦ ПТТО
у Харківській області

МОНІТОРИНГ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ ЗП(ПТ)О

(За результатами вхідного та вихідного діагностування з предметів загальноосвітньої підготовки)

Як зазначено у ст.48 Закону України «Про освіту», моніторинг якості освіти – це система послідовних і систематичних заходів, що здійснюються з метою виявлення та відстеження тенденцій у розвитку якості освіти в країні, на окремих територіях, у закладах освіти (інших суб'єктах освітньої діяльності), встановлення відповідності фактичних результатів освітньої діяльності її заявленим цілям, а також оцінювання ступеня, напряму і причин відхилень від цілей.

Тобто, моніторинг є не лише джерелом інформації в освітньому закладі, але й механізмом розвитку системи освіти, що допомагає розкрити сутність і значення інноваційних підходів до управлінської діяльності, які поліпшують перебіг і результати освітнього процесу.

Для створення власної системи моніторингу НМЦ ПТО у Харківській області проводить щорічні моніторингові обстеження навчальних досягнень учнів (далі – НДУ) за результатами оцінок у свідоцтвах про здобуття базової середньої освіти (далі – БСО), діагностичних контрольних робіт на I курсі навчання у ЗП(ПТ)О (ДКР «вхід») і на III курсі (ДКР «вихід») та підсумкової оцінки з предметів загальноосвітньої підготовки (далі – ЗОП).

Метою проведення діагностичних контрольних робіт було виявлення

фактичного рівня НДУ з базових предметів ЗОП, створення умов для його підвищення, порівняння НДУ одного і того ж потоку на I та III курсах та встановлення відповідності рівня НДУ державним вимогам по закінченні вивчення предметів ЗОП.

Відповідно до листа НМЦ ПТО у Харківській області від 07.09.2020 №01-234 у вересні 2020 року проводилось вхідне діагностування НДУ I курсу ЗП(ПТ)О Харківської області з предметів ЗОП.

Діагностування проводилось у 29 (100%) ЗП(ПТ)О, де надається повна загальна середня освіта.

Роботи виконували:

- з математики – 3018 учнів (88,8%);
- з історії – 3058 (89,7%);
- з фізики – 3001 (88,1%);
- з хімії – 2953 (89,4%);
- з української мови і літератури – 3044 (89,5%).

З перевіркою роботою «на вході» з усіх предметів справились на:

- початковому рівні – 49,8% учнів;
- середньому – 44,1%;
- достатньому – 5,6%;
- високому – 0,3%.

Аналіз результатів перевірки контрольних робіт, проведених у ЗП(ПТ)О області, засвідчив (див. табл. 1), що зміст базових загальноосвітніх

предметів на середньому-високому рівнях (успішність) засвоюють 50,8% учнів, якісно знають навчальний матеріал (достатній-високий рівні) – 6%.

Вище середнього рівня якісної успішності (достатній-високий) показали учні таких ЗП(ПТ)О:

– з *української мови і літератури* – 12 ЗП(ПТ)О, з них значно вище – Первомайський професійний ліцей, Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області, Регіональний центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області, ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг» (найвищий цей показник у Регіонального центру професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області (54,7%); найменший – у Красноградського професійного ліцею (0%);

– з *математики* – 9 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – Первомайський професійний ліцей, ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг» та Петрівський професійний аграрний ліцей, останній показав найвищий показник по області – (29,2%); найменший показник (0%) мають 11 ЗП(ПТ)О;

– з *історії України* – 10 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – Первомайський

Таблиця 1.

Показники рівня НДУ вхідного діагностування учнів I курсу ЗП(ПТ)О Харківської області з усіх предметів у 2020/2021 н.р.

№ з/п	ПРЕДМЕТ	Початковий рівень		Середній рівень		Достатній рівень		Високий рівень		УСПІШНІСТЬ		ЯКІСТЬ	
		учнів	%	учнів	%	учнів	%	учнів	%	учнів	%	учнів	%
1	Українська мова та література	1141	37,5	1567	51,5	308	10,1	31	1,0	1906	62,6	339	11,1
2	Математика	88	65,2	43	31,9	4	3,0	0	0,0	47	34,8	4	3,0
3	Історія України	1326	43,4	1505	49,2	222	7,3	5	0,2	1732	56,6	227	7,4
4	Фізика	1401	46,7	1456	48,5	117	3,9	10	0,3	1583	52,7	127	4,2
5	Хімія	1665	56,4	1168	39,6	115	3,9	6	0,2	1289	43,7	121	4,1
ВСЬОГО ПО ОБЛАСТІ		5621	49,8	5739	44,1	766	5,6	52	0,3	6557	50,8	818	6

професійний ліцей, Регіональний центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області та ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області», у якого найвищий рейтинг якості знань з цього предмета (37,2%); найменший показник (0%) мають Центр професійно-технічної освіти №1 м.Харкова, Люботинський професійний ліцей залізничного транспорту та ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»;

– з **фізики** – 14 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну», ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти», ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва» та ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти», у якого найвищий рейтинг якості знань з цього предмета (14,3%); найменший показник (0%) мають 7 ЗП(ПТ)О;

– з **хімії** – 14 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг», ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області» та Петрівський професійний аграрний ліцей (найвищий рейтинг якості знань має ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг (27,2%), найменший (0%) мають 9 ЗП(ПТ)О).

З діаграми на рис. 1 бачимо, що спостерігається повне розходження у середніх показниках оцінок учнів по області у свідоцтвах за базову загальну середню освіту та за вхідну контрольну роботу. За результатами контрольної роботи на 41% завищена кількість учнів, що мають початковий рівень знань, і на 29% занижена кількість учнів з середнім рівнем знань, у порівнянні зі свідоцтвом за БЗСО; завищена майже у 3 рази кількість учнів, що мають знання достатнього-високого рівнів – 18%, у порівнянні з 6,3% учнів, які написали контрольні роботи на цих рівнях.

У порівнянні з минулим роком (див. табл. 2) відсоток учнів ЗП(ПТ)О, які мають навчальні досягнення середнього, достатнього, високого рівнів (4-12 балів), при проведенні вхідного діагностування підвищився з більшості предметів: з української

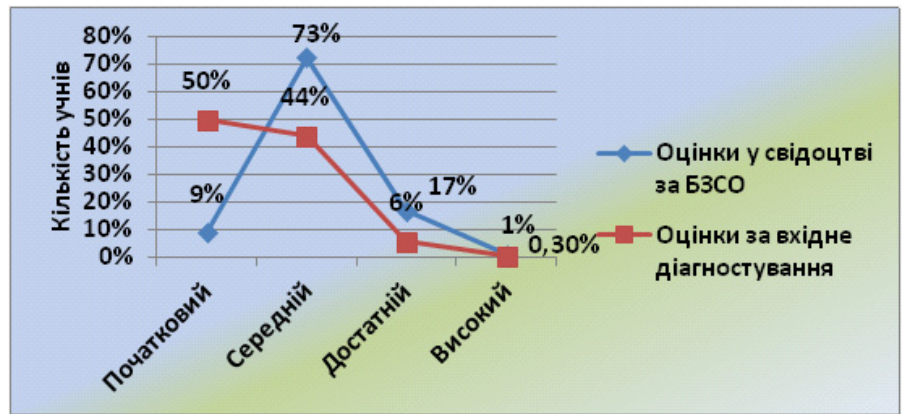

Рис. 1. Порівняння оцінок учнів у свідоцтвах за базову загальну середню освіту та за вхідну контрольну роботу

Таблиця 2.

Порівняння показників НДУ вхідних контрольних робіт

№ з/п	ПРЕДМЕТ	2019 р. (у %)		2020 р. (у %)	
		Успішність	Якість	Успішність	Якість
1	Українська мова та література	62	14	62,6	11,1
2	Математика	36	5	34,8	3,0
3	Історія України	46	6	56,6	7,4
4	Фізика	41	2	52,7	4,2
5	Хімія	37	3	43,7	4,1
ВСЬОГО ПО ОБЛАСТІ		44	6	50,8	6

мови – на 0,6%, з історії України – на 10,6%, з фізики – на 11,7%, з хімії – на 6,7%; знизився з математики на 1,2%. Відсоток учнів, які мають навчальні досягнення достатнього-високого рівнів (7-12 балів) підвищився: з історії України – на 1,4%, з фізики – на 2,2%, з хімії – на 1,1%; знизився з української мови на 3% та з математики – на 2%.

Порівняння результатів написання контрольних робіт за рівнями НДУ за два роки показано (див. рис. 2 на стор.13):

– позитивну динаміку з української мови у зниженні більше, ніж у 2 рази кількості оцінок початкового рівня знань і збільшенні – середнього і достатнього на 20% та 9,4% відповідно;

– негативну динаміку з математики у збільшенні кількості оцінок початкового рівня за рахунок зменшення кількості оцінок середнього рівня майже на 7%;

– збільшення кількості оцінок середнього рівня з історії України майже на 8% за рахунок зниження кількості оцінок як початкового – на 3%, так і достатнього рівнів – на 5%.

Відповідно до листа НМЦ ПТО у Харківській області від 09.03.2021 № 01-93 у квітні 2021 року проводилось вихідне діагностування НДУ III курсу

ЗП(ПТ)О Харківської області з предметів ЗОП.

Діагностування проводилось у 26 (100%) ЗП(ПТ)О, де надається повна загальна середня освіта.

Роботи виконували:

– з математики – 2687 учнів (93,2%);

– з української мови і літератури – 2673 (92,7%);

– з історії – 2649 (91,9%);

– з фізики – 2668 (92,6%);

– з хімії – 2600 (91,7%).

З перевіркою роботою «на виході» з усіх предметів на початковому рівні справились 12,4% учнів, на середньому – 65,6%, на достатньому – 21%, на високому – 1,3%. Аналіз результатів перевірених контрольних робіт засвідчив (див. табл. 3 на стор.13), що зміст базових загальноосвітніх предметів на середньому-високому рівнях засвоюють 87,9% учнів, якісно знають навчальний матеріал (достатній-високий рівні) – 22,4%. Кількість учнів ЗП(ПТ)О Харківської області з початковим рівнем знань із предметів ЗОП становить 12,4%.

Вище середнього рівня якісної успішності (достатній-високий) показали учні таких ЗП(ПТ)О:

– з **української мови і літератури** –

Показники рівня НДУ вихідного діагностування у 2020/2021 н.р.

№ з/п	ПРЕДМЕТ	Початковий рівень		Середній рівень		Достатній рівень		Високий рівень		УСПІШНІСТЬ		ЯКІСТЬ	
		учнів	%	учнів	%	учнів	%	учнів	%	учнів	%	учнів	%
1	Українська мова та література	336	12,6	1772	66,3	538	20,1	38	1,4	2348	87,8	576	21,5
2	Математика	469	17,5	1810	67,4	399	14,8	13	0,5	2222	82,7	412	15,3
3	Історія України	260	9,8	1610	60,8	736	27,8	43	1,6	2389	90,2	779	29,4
4	Фізика	327	12,3	1736	65,1	581	21,8	36	1,3	2353	88,2	617	23,1
5	Хімія	254	9,8	1775	68,3	536	20,6	47	1,8	2358	90,7	583	22,4
ВСЬОГО ПО ОБЛАСТІ		1646	12,4	8703	65,6	2790	21	177	1,3	11670	87,9	2967	22,4

13 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти», Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області, Регіональний центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області, ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище

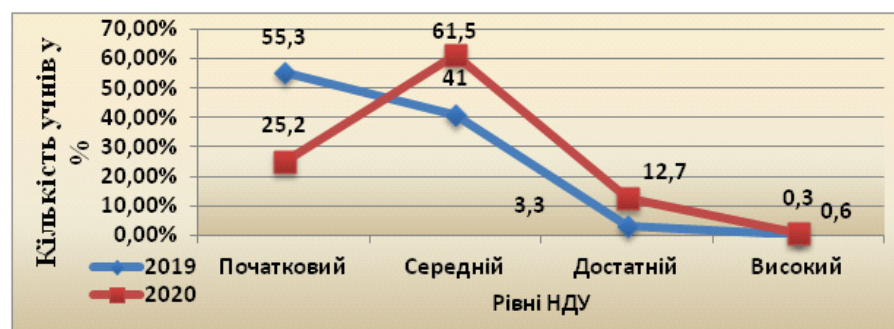
сфери послуг». Найвищий цей показник у Регіонального центру професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області (37,2%), найменший – у ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області» (2,8%);

– з математики – 14 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – ДПТНЗ «Харківське

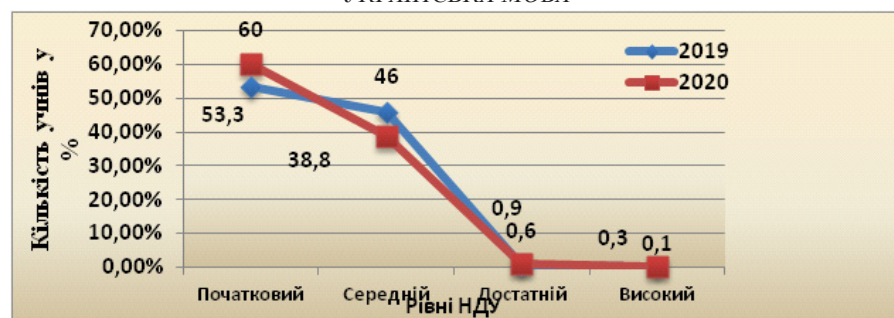
вище професійне училище будівництва», ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг» та Петрівський професійний аграрний ліцей; останній показав найвищий показник по області – (44%), найменший – Лозівський центр професійної освіти Харківської області (2%);

– з історії України – 9 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області», Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області, ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області», ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг», ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти». Найвищий цей показник у Регіонального центру професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області (68,4%), найменший – у Красноградського професійного ліцею (3,6%);

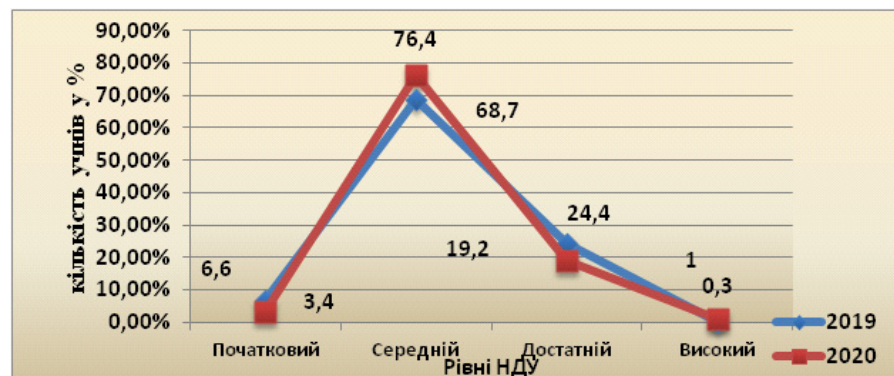
– з фізики – 15 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6», ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва», ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти», Красноградський професійний ліцей, Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області, ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області» та ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти». Найвищий цей показник у ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6» (43,5%); найменший – ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти» (0%);

УКРАЇНСЬКА МОВА

МАТЕМАТИКА

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Рис. 2. Порівняння результатів написання контрольних робіт за рівнями НДУ

Дані щодо рівня знань здобувачів освіти III курсу ЗП(ПТ)О з української мови, математики, історії України у 2020/2021 н. р.

ПРЕДМЕТ	Рівень знань згідно зі свідоцтвом про здобуття БСО (кількість осіб/%)					Рівень знань з предмета за результатами ДКР «вхід» (кількість осіб/%)				
	Початковий	Середній	Достатній	Високий	Середній бал з предмета	Початковий	Середній	Достатній	Високий	Середній бал з предмета
Українська мова	266/8,7	2011/68,2	589/21,8	25/1	5	1145/387	1421/48,4	427/14,2	19/0,6	4,4
Математика	317/11,3	2153/75,4	1366/113,4	2/0,4	4,9	1611/57	1193/38,8	169/6,1	2/0,1	3,6
Історія України	267/8,9	1839/64,5	714/24,8	44/1,7	5,4	268/11,4	1613/61	734/25,5	50/2,1	5,6
	Рівень знань з предмета за результатами ДКР «вихід» (кількість осіб/%)					Підсумкова оцінка з предмета (кількість осіб/%)				
Українська мова	341/14,2	1773/65,8	5281/9,3	37/1,4	5,9	294/9,8	1919/63,6	681/23,2	36/1,5	5,6
Математика	482/19,1	1809/63,3	384/15,7	10/0,6	4,9	424/13,9	2041/64,1	505/17,3	21/0,8	5
Історія України	154/5,7	1601/54,3	1115/34	88/3,1	5,8	267/8,9	1839/64,5	714/24,8	44/1,7	5,4

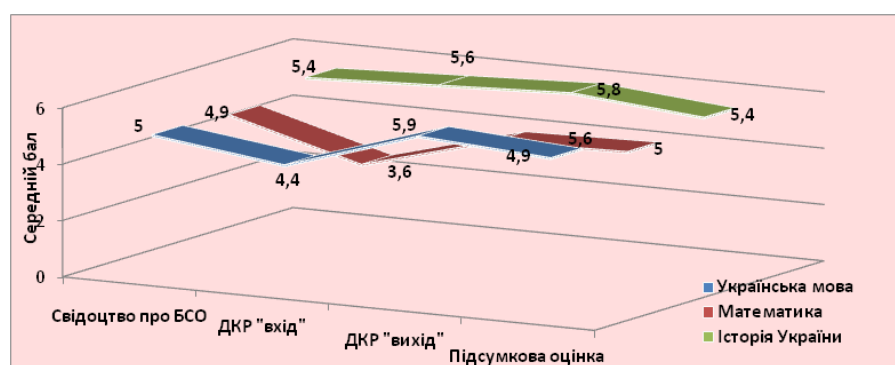

Рис. 3. Середній бал з навчальних предметів

– з *хімії* – 14 ЗП(ПТ)О, із них значно вище – ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6», ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва», ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг», ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти», у якого найвищий рейтинг якості знань з цього предмета (54,2%). Найменший показник (5,1%) має ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області».

У порівнянні із результатами вихідного діагностування за 2018/2019 н.р. підвищився відсоток учнів ЗП(ПТ)О, які мають навчальні досягнення середнього, достатнього, високого рівнів (4-12 балів) на 44% з усіх предметів. Відсоток учнів, які мають навчальні досягнення достатнього, високого рівнів (7-12 балів) підвищився на 4,4% з усіх предметів. Відповідно, відсоток учнів, які мають початковий рівень знань з усіх предметів знизився на 3,6%.

Порівнюючи успішність одного і того ж контингенту «на вході» і «ви-

ході» протягом кількох років, можна визначити рівень викладання предмета, вплив інформаційно-методичного забезпечення освітнього процесу, професійної майстерності викладача, обраних технологій, методик навчання і виховання на рівень успішності учнів.

Спостереження за рівнем знань учнів з одного предмета протягом тривалого періоду дає можливість визначити не лише якісні зміни в знаннях учнів, а й, насамперед, у підвищенні професійних якостей самого викладача. У цьому навчальному році проаналізовано інформацію від 26 (100%) ЗП(ПТ)О області. Узагальнена інформація подана у табл. 4.

Порівняльний аналіз середнього бала з предметів виявив, що під час написання ДКР «вхід» на I курсі навчання здобувачі освіти показали нижчі результати порівняно з оцінками свідоцтва про БСО: з математики – на 1,3 бала, з української мови – на 0,6, крім історії України, з якої бал збільшився на 0,2. Результати ДКР «вихід», як і кожного року, кращі за результати ДКР «вхід» з усіх предметів. Особливо це помітно з

української мови та математики (збільшення середнього бала на 1,5 та 1,3 відповідно). Підсумкові оцінки з предметів покращилися порівняно з результатами ДКР: з української мови – на 1,2 бала, з математики – на 1,6, з історії України – на 1,7. При цьому середній бал з історії України і математики виріс порівняно зі свідоцтвом про БСО на 0,3 та 0,1 відповідно, а з української мови знизився на 0,4 бала (рис. 3).

При порівнянні результатів навчання випускників за два останні роки (таблиця 5 на стор.15) виявлено, що тримається стабільний показник підсумкової оцінки з математики, спостерігається збільшення середнього бала (+0,6) з української мови та зниження (-0,5) з історії України. Результати ДКР «вихід» не враховувалися, тому що в минулому році учні ЗП(ПТ)О її не писали.

Аналіз результативності навчання за рівнями навчальних досягнень випускників ЗП(ПТ)О показав (рис.4 на стор.15), що більшість з них (63,6-64,5% від загальної кількості) отримала знання з української мови, математики та історії України середнього рівня. З трьох предметів краща ситуація складається з вивченням історії України: найменша кількість випускників з початковим рівнем знань (8,9%) і найбільша – з високим (1,7%).

Порівнюючи результативність навчання учнів ЗП(ПТ)О за 2 роки (див. табл. 6 на стор.15), спостерігається зменшення кількості учнів, які отримали річні оцінки початкового рівня знань з української мови та математики на 15,4% та 46,1% відповідно, крім історії України, де на 5,5% відбулось, навпаки,

Таблиця 5.

Динаміка середнього бала з навчальних предметів за 2 роки

№ з/п	ПРЕДМЕТ	Навчальні роки		Динаміка +/-
		2019/2020	2020/2021	
Українська мова та література				
1	Свідоцтво БСО	5,4	5	-0,4
2	ДКР «вхід»	4,3	4,4	+0,1
3	Підсумкова	5	5,6	+0,6
Математика				
4	Свідоцтво БСО	5	4,9	-0,1
5	ДКР «вхід»	3,5	3,6	+0,1
6	Підсумкова	5	5	0
Історія України				
7	Свідоцтво БСО	5,6	5,4	-0,2
8	ДКР «вхід»	4,7	5,6	+1,1
9	Підсумкова	5,9	5,4	-0,5

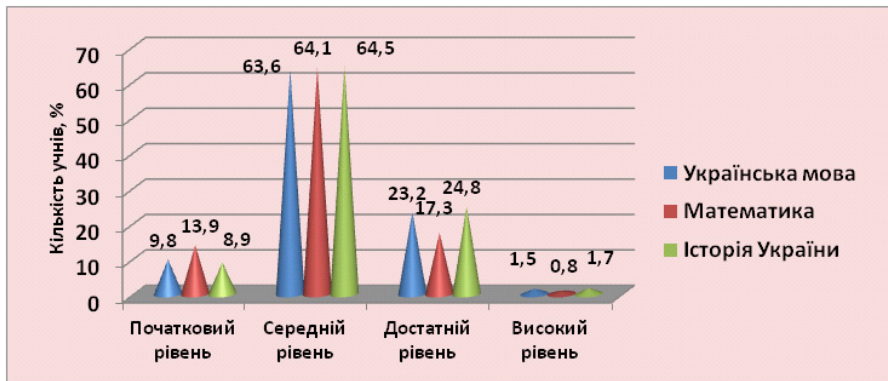

Рис. 4. Результативність навчання з предметів за рівнями НДУ

Таблиця 6.

Динаміка річних оцінок з навчальних предметів за 2 роки (у %)

Рівень	2019/2020 н.р.			2020/2021 н.р.		
	Українська мова	Математика	Історія України	Українська мова	Математика	Історія України
Початковий	25,2	60	3,4	9,8	13,9	8,9
Середній	62	39	76,4	63,6	64,1	64,5
Достатній	12,7	0,9	19,2	23,2	17,3	24,8
Високий	0,6	0,3	1	1,5	0,8	1,7

збільшення. При цьому виросли і відсотки учнів, які отримали оцінки високого рівня з усіх предметів.

Аналізуючи якість засвоєння знань з української мови випускниками ЗП(ПТ)О, було виявлено, що в ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості» і Зміївському професійному енергетичному ліцеї високі відсотки здобувачів освіти III курсу отримали знання початкового рівня – 43,8% і 32% відповідно. Найбільший відсоток учнів, які отримали знання з української мови достатнього рівня у Регіональному центрі професійної

освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області та ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва» – 36,7% і 34% відповідно. Треба відмітити, що Зміївський професійний енергетичний ліцей та ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва» другий рік поспіль підтримують такі тенденції щодо успішності навчання учнів з української мови.

Аналіз якості засвоєння випускниками ЗП(ПТ)О знань з математики показав, що кількість ЗП(ПТ)О, в яких більше 40% здобувачів освіти III курсу навчалось на початковому рівні,

зменшилось до одного з чотирьох, і як і в минулому році, це в Зміївському професійному енергетичному ліцеї залишився такий високий відсоток. Достатній рівень знань (більше 30%) з математики показали учні ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області» та ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг».

Аналізуючи якість засвоєння знань з історії України випускниками ЗП(ПТ)О, було виявлено, що в Центрі ПТО №1 м. Харкова, ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну», ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту» та Регіональному центрі професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області більше 50% здобувачів освіти III курсу отримали знання достатнього рівня. При цьому, кількість випускників, які навчалися на початковому рівні, перевищує 30% поріг тільки у Зміївському професійному енергетичному ліцеї, як і в минулому році.

За результатами моніторингу НДУ НМЦ ПТО у Харківській області рекомендує керівникам та педагогічним працівникам ЗП(ПТ)О:

- проаналізувати матеріали аналітичної довідки і порівняти з результатами закладу;
- здійснити порівняльний аналіз результатів з показниками попередніх років;
- обговорити результати, викладені в аналітичній довідці, на педраді та на засіданнях методичних комісій;
- розробити заходи щодо поліпшення якості навчання з певних навчальних предметів;
- створити умови для дотримання процедури проведення різних видів контрольного оцінювання знань, умінь і навичок учнів, забезпечити об'єктивний підхід до оцінювання результатів навчальної діяльності та зведення до мінімуму певних суб'єктивних чинників;
- розробити плани корекційної роботи для учнів, що закінчили I курс, які мають початковий рівень навчальних досягнень;
- здійснювати систематичний аналіз якості освіти на рівні ЗП(ПТ)О.

Владлена ДРОБНА,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

ДИСТАНЦІЙНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: ВІРТУАЛЬНА РЕАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОСТІ

(Результати онлайн-опитування педагогічних працівників
ЗП(ПТ)О у Харківській області)

У травні 2021 року Науково-методичним центром професійно-технічної освіти у Харківській області проводилося опитування педагогічних працівників з метою виявлення потреб в організації освітнього процесу за технологіями дистанційного навчання та підвищення рівня цифрової грамотності, оцінки ефективності використання онлайн-інструментів для забезпечення дистанційного навчання учнів, визначення освітніх ресурсів, що користуються найбільшим попитом для подальшого надання методистами НМЦ ПТО у Харківській області методичної допомоги педагогам у цьому напрямку.

В опитуванні взяли участь **536 респондентів ЗП(ПТ)О** (а це 32,6% від загальної кількості педагогічних працівників). Опитування було анонімним, та всі дані використовувались лише в узагальненому вигляді.

Активність участі в розрізі закладів освіти та категорій подано в таблицях 1, 2 на стор.17.

Віковий розподіл учасників опитування представлено на рис. 1 на стор.17.

Усі учасники опитування оцінили власну цифрову грамотність за 5-бальною шкалою. Результат представлено на рис. 2 на стор.17.

З рис. 2 видно, що 20,9% респондентів можуть впевнено створювати і застосовувати контент за допомогою цифрових технологій, включаючи навички комп'ютерного програмування, пошуку, обміну інформацією, комунікацію; 59,7% – мають необхідні знання і вміння, але водночас готові до оволодіння новою інформацією з цифрових технологій; 17,7% – мають базові цифрові навички; 1,3% – оцінили власну цифрову грамотність у 2 бали і 0,4% – в 1 бал, що свідчить про дуже низькі знання, тому адміністрації ЗП(ПТ)О необхідно мотивувати таких педагогічних працівників підвищувати рівень цифрових знань, створювати умови для участі у різноманітних курсах підвищення кваліфікації та організувати системну допомогу.

Таблиця 1.

Кількісний розподіл педагогічних працівників ЗП(ПТ)О, які взяли участь в опитуванні у розрізі закладів освіти

№ з/п	Повна назва ЗП(ПТ)О	Кіль-ть респондентів
1	ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області»	63
2	Регіональний центр професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області	41
3	ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр професійної освіти Харківської області».	40
4	ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»	36
5	ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»	34
6	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»	31
7	ДПТНЗ «Регіональний центр професійної освіти ресторанно-готельного, комунального господарства, торгівлі та дизайну»	30
8	ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»	30
9	ДЗП(ПТ)О «Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту»	24
10	Лозівський центр професійної освіти Харківської області	21
11	Професійно-технічне училище № 60 смт. Кегичівка Харківської області	20
12	Первомайський професійний ліцей	19
13	Барвінківський професійний аграрний ліцей	19
14	Петрівський професійний аграрний ліцей	19
15	ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»	18
16	ДНЗ «Харківське вище професійне училище № 6»	17
17	Люботинський професійний ліцей залізничного транспорту	14
18	ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»	12
19	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва»	11
20	Красноградський професійний ліцей	11
21	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти швейного виробництва та сфери послуг Харківської області»	7
22	Регіональний центр професійної освіти ресторанного, будівельного та автотранспортного сервісу Харківської області	6
23	ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»	4
24	Харківський професійний ліцей залізничного транспорту	3
25	Зміївський професійний енергетичний ліцей	3
26	ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»	2
27	Центр професійно-технічної освіти №1 м.Харкова	1

У цьому році на питання: «**Чи проводити Ви під час дистанційного навчання онлайн-уроки?**» – 81,9% респондентів відповіли «Так» і 18,1% – «Ні», у порівнянні з минулим роком 34,1% – «Так» і 65,9% – «Ні». На рис. 3 (стор.18) можна побачити, як змінились відповіді респондентів.

Як бачимо, на початковому етапі дистанційної освіти для більшості педагогів проведення онлайн-уроків було проблемою, оскільки вони раніше не мали такого досвіду. Однак за рік ситуація помітно змінилась і значна частка освітян адаптувалась до сучасних вимог аби робота онлайн була ефективною.

На питання: «**Яка форма проведення онлайн-уроків переважає?**» – педагоги відповіли таким чином: 54,9% – синхронна форма і 38,1% – асинхронна. Серед опитаних (2,6%) респондентів не змогли відповісти на ці питання, тому нагадаємо:

– **Синхронна форма** — це взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання, під час якої учасники одночасно перебувають в електронному освітньому середовищі або спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відеоконференції.

– **Асинхронна форма** — це коли взаємодія між суб'єктами дистанційного навчання здійснюється із затримкою в часі. При чому застосовуються інтерактивні освітні платформи, електронна пошта, форуми, соціальні мережі тощо.

Враховуючи специфіку кожного предмета та технічні можливості учнів, педагогічні працівники обрали доступні та зручні для використання в роботі Інтернет-ресурси: Zoom – 58,4%, Viber – 28% і Google Meet – 4,3%. Під час проведення дистанційного навчання розкладу дотримуються 95,9% (514 осіб), але були й такі відповіді: «намагаюсь», «відповідно до плану роботи», «учні звертаються в будь-який час, але переважно після 20 години вечора» тощо.

На рис. 4 на стор.18 можна побачити з якою кількістю учнів щоденно працюють педагоги.

Підготовка до освітнього процесу – це величезна робота, яка забирає стільки ж часу та сил, як і підготовка до звичайного офлайн-заняття. 42,2% (226 осіб) педагогічних працівників зазначили, що на підготовку витрачають від 2-х до 4-х годин протягом доби, 42% (225 осіб) – від 4-х до 6-ти годин, 10,3% (55

Кількісний і відсотковий розподіл учасників опитування у розрізі категорій

Категорії педагогічних та інших працівників	Кількість респондентів	Відсоток
Заступники директора з навчально-виробничої роботи	12	37,5
Заступники директора з навчально-виховної роботи	8	28,6
Методисти	18	51,4
Викладач предметів професійно-теоретичної підготовки	79	35,6
Викладач предметів загальноосвітньої підготовки	159	44,9
Старший майстер	13	37,1
Майстер виробничого навчання	215	32,0
Практичний психолог	9	34,6
Соціальний педагог	5	25
Бібліотекар	5	12,5
Інші категорії працівників (керівники фізичного виховання, вихователі, заступник директора з методичної роботи та ін.)	13	8,3

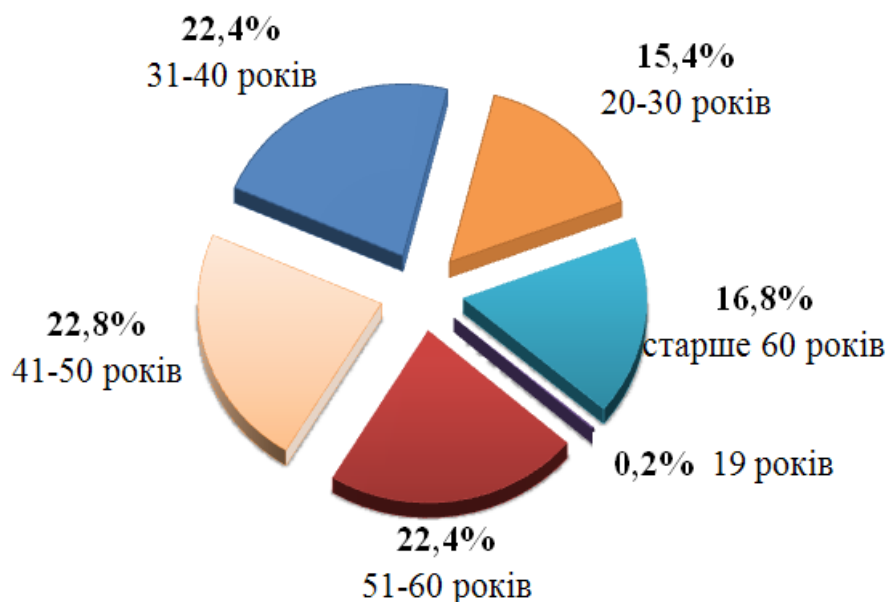

Рис. 1. Віковий розподіл працівників ЗП(ПТ)О, які взяли участь в анкетуванні

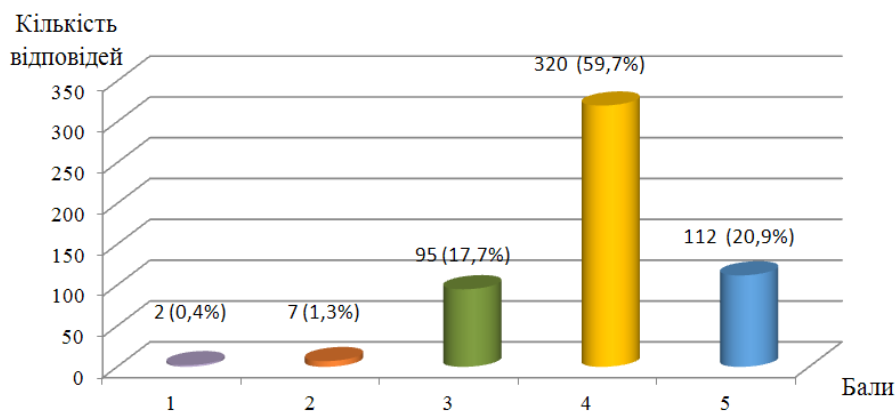

Рис. 2. Розподіл відповідей на питання: «Оцініть Вашу цифрову грамотність за 5-бальною шкалою»

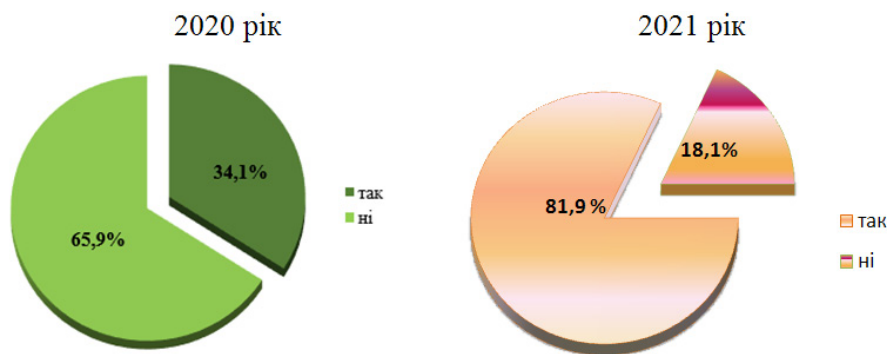

Рис. 3. Розподіл відповідей на питання: «Чи проводите Ви під час дистанційного навчання онлайн-уроки?» (з різницею у рік)

осіб) – від 6-ти до 8-ми годин і 4,5% (24 особи) – від 8-ми до 10-ти годин.

Крім того, тривалість проведення онлайн-уроків у 50% педагогів займає від 2-х до 4-х годин, у 30,4% – від 4-х до 6-ти годин, у 10,1% – від 6-ти до 8-ми годин. Також є педагоги, у яких педагогічне навантаження невелике і підготовка та проведення онлайн-уроків не займає багато часу, а є навпаки.

На питання: «Які електронні ресурси Ви/Ваш ЗП(ПТ)О використовуєте для забезпечення дистанційного навчання?» – викладачі зазначили найбільш популярними такі: Viber, Google Classroom, Zoom, Telegram. Також учасники опитування активно використовують сайт ЗП(ПТ)О, освітній портал «На урок», GoogleMeet, Skype. У найменшій кількості були названі: Classtime, Microsoft Teams, Moodle, Free Cam, WhatsApp, Електронний щоденник, МійКлас. Відеоматеріалами користуються близько 80% педагогів, електронними підручниками і посібниками – 70%, відеоуроками – 60%, а власними інтерактивними презентаціями і вправами – 50% респондентів. На рис. 5 можна побачити, як розподілились відповіді учасників анкетування на питання: «Які матеріали переважають?».

Результати опитування свідчать, що дидактичний матеріал, який використо-

ували освітяни під час дистанційного навчання, – це: найрізноманітніший ілюстративний матеріал – рисунки, фотографії, анімовані зображення; відеоматеріали, навчальні кінофільми; схематичні зображення; інтерактивні вправи, тести, електронні підручники, презентації, власні методичні розробки уроків, вікторини, кросворди, таблиці, опорні конспекти, електронні підручники, картки-опитування, онлайн-тестування, інструкційно-технологічні картки та багато іншого.

Найбільш ефективним, на думку респондентів, способом комунікації з учнями 58,6% (314 осіб) вважають Viber, 10,8% (58) – телефон, 10,3% (55) – електронну пошту, 9,7% (52) – соціальні мережі (Twitter, Facebook тощо) і 4,1% (22) – Skype. Цьогорічні показники анкетування практично не відрізняються від минулорічних і педагоги знаходять різні варіанти взаємодії з учнями, використовують будь-які канали комунікації: і через соцмережі, і електронну пошту, і через розмови за допомогою стаціонарних телефонів.

Що стосується зворотнього зв'язку між викладачем та учнями, то відбувається він, як зазначили учасники опитування, за допомогою Viber – 90,3% (484 особи), Google Classroom – 62,3% (334), електронної пошти – 61,2% (328),

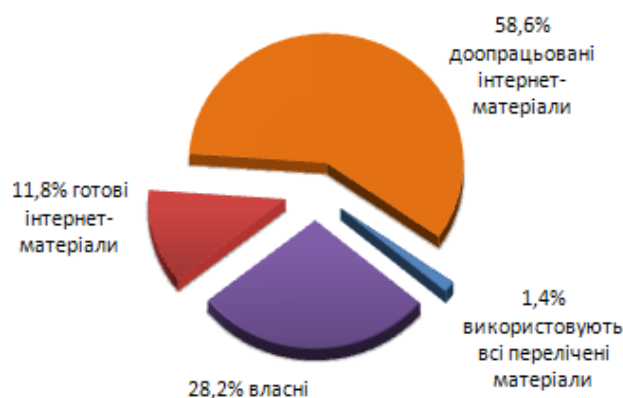

Рис. 5. Розподіл відповідей на питання: «Які матеріали переважають?»

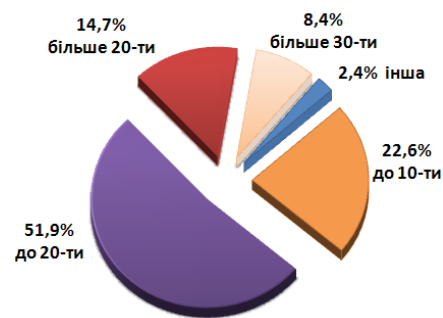

Рис. 4. Розподіл відповідей на питання: «Яка кількість учнів задіяна у Ваших дистанційних заходах щоденно?»

Telegram – 42% (225) і Skype – 11,8% (63).

На питання: «Вкажіть, які Інтернет-ресурси, на Вашу думку, є ефективними і Ви вже використали їх для перевірки навчальних досягнень здобувачів освіти?» – лідером відповідей став Google Classroom. Наступними найбільш популярними ресурсами є: Google Forms, Google test, Zoom, learning apps.

На питання: «Якщо у Вас виникають труднощі з дистанційним навчанням учнів, то з яких причин? (Зазначте усі можливі варіанти відповідей)» – відповіді розподілились таким чином:

- відсутність необхідної техніки вдома у значної частини учнів – 512 (95,5%);
- зниження відповідального ставлення учнів до навчання – 282 (52,6%);
- проблеми зв'язку з учнями – 247 (46,1%);
- неможливість повністю контролювати рівень засвоєння учнями навчального матеріалу – 236 (44%);
- відсутність постійного доступу до мережі Інтернет – 187 (34,9%);
- зниження інтересу учнів до навчання – 157 (29,3%);
- брак досвіду дистанційного навчання – 97 (18,1%);
- проблеми технічного характеру (підготовка, завантаження навчальних матеріалів) – 92 (17,2%);
- неможливість якісно пояснити навчальний матеріал – 58 (10,8%);
- інше (невміння учнів користуватися програмами, в учнів різні технічні можливості і встановлені додатки тощо) – 4 (0,8%).

На наступне питання: «Скільки часу Ви витрачаєте на самоосвіту щодо використання ІКТ для дистанційного навчання щотижня?» учасники опитування відповіли таким чином (рис.6

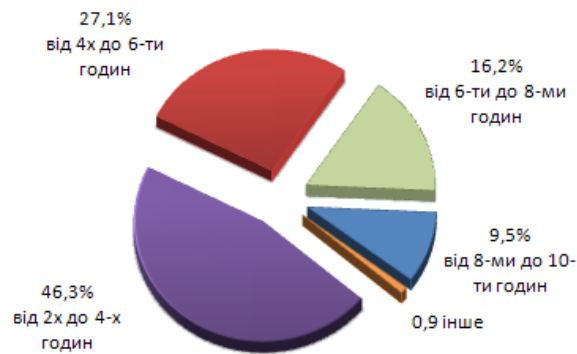

Рис. 6. Розподіл відповідей на запитання «Скільки часу Ви витрачаєте на самоосвіту щодо використання ІКТ для дистанційного навчання щотижня?»

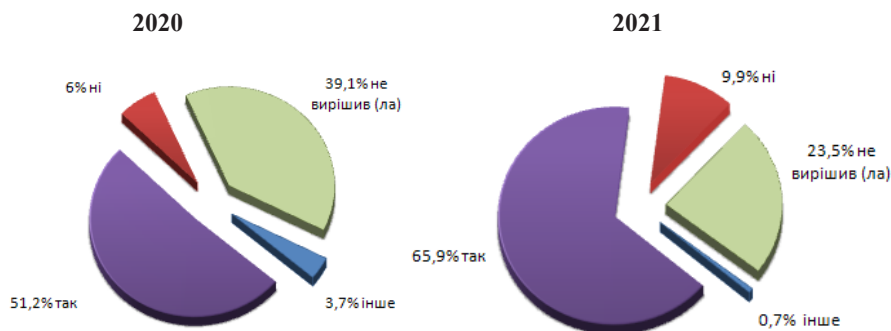

Рис. 7. Порівняння відповідей на питання «Чи плануєте Ви після закінчення карантину використовувати для проведення уроків елементи дистанційного навчання?»

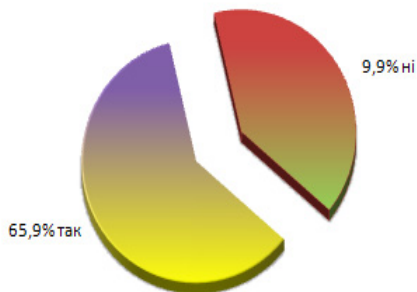

Рис. 8. Розподіл відповідей на питання «Чи маєте Ви бажання ділитися напрацьованим матеріалом з колегами?»

на стор.19):

Як зазначили педагоги, свій професійний рівень вони підвищують беручи участь у вебінарах або інших онлайн-заходах (88,4%), відвідуючи професійні сайти (72,6%), читаючи професійну літературу (65,1%), спілкуючись дистанційно з колегами (53,4%) тощо. Деякі респонденти вивчають новітні Інтернет-ресурси, проходять курси з комп'ютерної грамотності, вивчають досвід колег, пишуть статті до збірників тощо. Якщо педагог розвивається — він успішний у професії та має високий авторитет серед учнів. До того ж про-

фесійне зростання — це вже тренд. Але є й такі педагоги, які зазначили, що не підвищують свій професійний рівень, не читають і не проходять ніяких курсів. Сучасна дистанційна освіта, діджиталізація – це свого роду виклик для таких педагогів, але прийняти цей виклик вони не готові.

За минулий навчальний рік педагогічні працівники багато чого навчились, опанували електронні освітні платформи, онлайн-сервіси та інструменти, необхідні для організації освітнього процесу під час дистанційного навчання, але все ж таки мають бажання продовжити вивчення нових Інтернет-ресурсів, таких як: PlayPosit, Pinme Collage Maker, Stepik (рос.), Wizer.me, My own conference, Anymeeting, Neolms, Nearpod, EdModo, а також були й такі побажання ознайомитися з: «Інтернет-ресурсами для створення інтерактивних електронних підручників», «вивчити більш досконало всі існуючі Інтернет-ресурси», «опанувати ті веб-ресурси, з якими можна працювати на мінімальній швидкості Інтернету, бо не у всіх учнів є можливість вдома користуватися швидкісним Інтернетом», «вивчити найефективніші» тощо.

У подальшому 65,9% (353) респондентів планують використовувати для проведення уроків елементи дистанційного навчання, 23,5% (126) – ще не вирішили, 9,9% (53) – не планують, а деякі педагоги будуть використовувати за потреби, деякі раніше використовували, хтось буде частково використовувати тощо (рис.7).

На питання: «**Чи маєте Ви бажання ділитися напрацьованим матеріалом з колегами?**» – відповіді розподілились таким чином (див. рис. 8.). Як бачимо, не всі педагоги бажують ділитися власними здобутками, але є й бажуючі, які надали такі відповіді:

- поділюся онлайн-тестами, інтерактивними вправами, електронними презентаціями, тестами, відеоматеріалами;
- зйомкою відео;
- електронним посібником з фізики, збірником задач з географії;
- сучасними дидактичними матеріалами;
- усім напрацьованим;
- роботою на платформі NeoLMS;
- пропоную матеріали з громадянської освіти та багато іншого.

Опитування щодо ефективності дистанційного навчання в порівнянні з очною формою дало такі результати (див. рис. 9):

Рис. 9. Розподіл відповідей на питання: «Наскільки Ви згодні з тим, що дистанційне навчання таке ж ефективне, як і очна форма?»

На рис. 10 (стор.20) можна побачити результати відповідей учасників опитування стосовно зміни навчальних досягнень більшості учнів під час навчання:

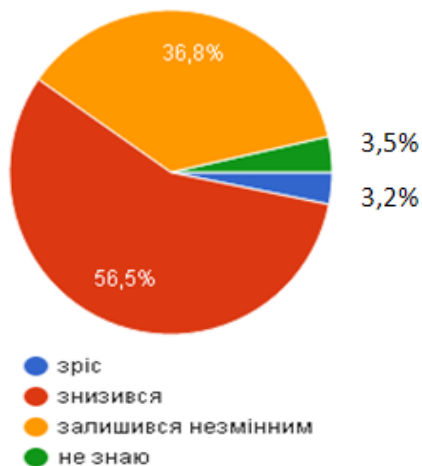

Рис. 10. Розподіл відповідей на питання: «Як змінився рівень навчальних досягнень більшості Ваших учнів під час дистанційного навчання?»

Результати опитування свідчать, що 56,5% (303 особи) – вважають, що рівень навчальних досягнень учнів знизився, 36,8% (197) – що залишився незмінним, 3,5% (19) – не знають, і тільки 3,2% (17) вважають, що зріс. Отже, можемо зробити висновок, що очна форма навчання якісніша за дистанційну, на думку педагогічних працівників.

На питання: «*Чи хочете Ви, щоб швидше закінчився карантин (дистанційне навчання) і почалося очне навчання у ЗП(ПТ)О?*» – близько 90% респондентів відповіли «Так».

І наприкінці, традиційне питання: «Вкажіть, яка допомога методиста Вам необхідна?» – надійшли такі запити (відповіді представлено в оригіналі):

- висвітлення позитивного досвіду;
- методична, всебічна;
- в створенні відеоуроків;
- допомога в оформленні документації;
- подяка всьому колективу методцентру за організацію і проведення цікавих і змістовних онлайн-семінарів.
- посилання на корисні Інтернет-ресурси для роботи психолога;
- дуже дякую за увагу, нагальних проблем не маю;
- інформація про ресурси для слабкого Інтернету;
- дякую, буду рада спілкуванню з різних питань;
- методичні рекомендації щодо ефективного використання Інтернет-ресурсів з викладання іноземної мови;

– практичні заняття (курси) по роботі з Інтернет-ресурсами, необхідними для організації та проведення дистанційного навчання;

- я задоволена роботою методиста;
- конкретна допомога;
- немає необхідності, але, якщо виникають питання, завжди допомагають тощо.

Отже, як зазначають науковці, майбутнє – за змішаним навчанням, яке дуже легко перемикає в різні режими: збільшувати чи зменшувати офлайн-або онлайн-компоненти, обирати різні організаційні моделі та стратегії відповідно до можливостей, потреб і викликів. Тому педагогам потрібна як емоційна підтримка, так і забезпечення Інтернетом та технікою. Звичайно, виникали і виникають проблеми у педагогічній діяльності, які потребують негайного вирішення, але спільними зусиллями і бажанням ми знайдемо вихід. Труднощі свідчать, що навчатися треба всім, всьому і по-новому!

Олена ЯКОВЕНКО,
методист НМЦ ПТТО
у Харківській області

Аналітична сторінка

ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗП(ПТ)О ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ У 2020/2021 н.р.

У системі освіти України відповідно до статті 76 Закону «Про освіту» діє психологічна служба, що забезпечує своєчасне і систематичне вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивів їх поведінки і діяльності з урахуванням вікових, інтелектуальних, фізичних, гендерних та інших індивідуальних особливостей, сприяє створенню умов для виконання освітніх і виховних завдань закладів освіти, соціального та інтелектуального розвитку здобувачів освіти, охорони психічного здоров'я, надання психологічної та соціально-педагогічної підтримки всім учасникам освітнього процесу відповідно до цілей та завдань системи освіти. Сучасні тенденції розвитку освіти формують загальне спрямування діяльності психологічної служби у системі освіти України.

Організацію роботи психологічної

служби ЗП(ПТ)О області здійснює 21 практичний психолог, із них: 8 психологів є спеціалістами першої категорії, 3 – «спеціаліст другої категорії» і 9 фахівців мають категорію «спеціаліст», 3 з яких працюють менше одного року. Організацію роботи соціально-педагогічної служби ЗП(ПТ)О області здійснюють 18 соціальних педагогів, із них 5 – «спеціаліст першої категорії», 6 – «спеціаліст другої категорії» і 7 фахівців мають категорію «спеціаліст».

У квітні 2021 року побачив світ черговий спецвипуск газети «Вісник профосвіти», присвячений Дню психолога. За активну участь висловлюємо подяку:

✓ **Порунковій Ю.О.**, практичному психологу, та Дударьок Н.Ш., соціальному педагогу ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості»;

✓ **Сааковій Ж.Л.**, практичному психологу Регіонального центру професійної освіти електротехнічних, машинобудівних та сервісних технологій Харківської області;

✓ **Бондаренко Л.М.**, соціальному педагогу, та Шуть К.В., практичному психологу ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»;

✓ **Носачовій Н.Є.**, практичному психологу, та Короткій А.А., соціальному педагогу ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти»;

✓ **Вишневській Л.В.**, практичному психологу ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище сфери послуг»;

✓ **Пятак Н.М.**, практичному психологу ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти»;

✓ **Горбенко Н.С.**, практичному

психологу Зміївського професійного енергетичного ліцею.

Уже другий рік поспіль дистанційна форма освіти стала викликом для всіх учасників освітнього процесу – педагогів, дітей і батьків. Усі виявилися морально і психологічно неготовими тривалий час працювати в такому форматі. Але це стало найкращим часом для формування в учнів та і у нас – педагогів – низки життєвих компетенцій, у тому числі самоорганізації.

Фахівці соціально-психологічної служби ЗП(ПТ)О створили на сайтах закладів сторінки «Кабінет психолога» або «Сторінка соціального педагога», яка стала віртуальною психологічною службою, покликаною допомогти не тільки здобувачам освіти і їх батькам, але і педагогам. Учасники освітнього процесу зможуть звертатися до фахівця психологічної служби за допомогою, адже в цьому випадку комп'ютер, як і книга, зберігає конфіденційність спілкування людини з інформацією, надає достатньо часу для роздумів і аналізу.

У червні 2021 року НМЦ ПТО у Харківській області був проведений аналіз функціонування веб-сторінок соціально-психологічної служби ЗП(ПТ)О.

Актуальність веб-сторінки у період пандемії обумовлюється необхідністю оперативно розміщувати інформаційні та діагностичні матеріали. Також важливі у цей час поради щодо адаптації до нової ситуації і повної перебудови свого життя під обставини, що склалися, та рекомендації, які допомагають впоратися з тривогою.

Рівень інформаційного наповнення кожної веб-сторінки фахівця соціально-психологічної служби оцінювався за такими показниками: візуальна зруч-

ність та комфортність для користувачів, візитка фахівця, контактна інформація, актуальність, корисність, доступність, динаміка оновлення інформаційного ресурсу.

Проаналізовано 27 сторінок закладів професійної освіти: «Соціально-психологічна служба», «Сторінка соціального педагога» або «Поради психолога». У 2 ЗП(ПТ)О (7,4%) на сторінках інформація відсутня. У 25 закладах на сторінках (92%) не вказані контактні дані (ПІБ, електронна адреса, viber, номер кабінету, графік роботи тощо); у 20 (74%) – відсутні важливі номери телефонів «гарячих ліній», що надають інформаційну та консультативну допомогу з питань булінгу, торгівлі людьми та домашнього насильства тощо; у 7 (25%) – на сторінці розміщені ролики або інформація з інших закладів освіти; у 3 (11%) – сторінка не оновлювалася декілька років; у 23 (85%) – сторінка виглядає як звіт про виконану роботу.

За результатами аналізу можна зробити висновок, що фахівці соціально-психологічної служби активно використовують таку форму взаємодії з учасниками освітнього процесу, як веб-сторінка, мають можливість діагностувати, отримувати інформацію, активно спілкуватися з колегами, викладачами, здобувачами освіти та батьками. Але треба звернути увагу на те, що:

– на сайті необхідно розміщувати персональні і контактні дані фахівця;

– практично використовувати таку форму роботи, як відповіді на запитання. Механізм реалізації цієї технології полягає в попередньому зборі проблемних питань і розміщенні на сайті відповідей на них;

– доцільно створювати рубрики «За віковими інтересами», «Цікава психологія», «Вправи на розвиток психічних процесів», «Корисні поради», «Профорієнтація», «Психологічна безпека» тощо;

– на сайті повинні бути важливі номери телефонів «гарячих ліній», що надають інформаційну та консультативну допомогу з питань булінгу, торгівлі людьми та домашнього насильства тощо.

Отже, належне функціонування веб-сторінки дає змогу фахівцям соціально-психологічної служби краще організувати просвітню роботу серед учнів, батьків та педагогів, швидко інтерпретувати результати діагностичних досліджень, проводити своєчасну корекційно-розвивальну роботу. Завдяки цьому підвищується авторитет фахівця, він дійсно може бути носієм культури, знань, усього сучасного.

Аліна ГЕРАСИМЕНКО,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області

Аналітична сторінка

ЗОЛОТИЙ ПЕРЕТИН ПРОФТЕХОСВІТИ

Золотий перетин – це математичне вираження ідеального для людського ока співвідношення. За цим співвідношенням будується графік, який називають «золотою спіраллю». Її можна побачити в мушлі молюска, вушній раковині людини, спіральних сходах, що захоплюють глядача, дехто навіть стверджує, що золота спіраль описує цілі галактики.

Іншими словами, золотий перетин – це те, що робить предмети красивими, а також об'єднує природу і математику;

проходить лейтмотивом крізь Всесвіт, так само, як і ми, Харківський державний будинок художньої та технічної творчості, пронизуємо професійно-технічну освіту Харківщини.

Цього року традиційні огляди-конкурси пройшли під девізом «Гімнастика для розуму і не тільки». Більшість людей дивуються: «Як це гасло може бути пов'язано з творчим конкурсом?!». Тут все не так очевидно. Цей навчальний рік президент України оголосив роком математики. Це нас на-

дихнуло, адже математика і мистецтво – нерозривно пов'язані.

Художники використовували математику з 4 століття до нашої ери, коли грецький скульптор Поліклет написав свій Канон, пропонуючи пропорції, імовірно засновані на співвідношенні $1: \sqrt{2}$ для ідеального чоловічого тіла. Вислів «Математика – це гімнастика для розуму» приписують давньогрецькому філософу Ісократу.

В італійському Відродженні Лука Пачолі написав впливовий трактат

«Божеественна пропорція» (1509), ілюстрований гравюрами Леонардо да Вінчі про використання золотого перетину в мистецтві. Математика «вчить» нас симетрії та перспективі в художньому мистецтві, такту та тональності в музиці, ритму рухів у танцях...

Тож цьогорічні обласні конкурси були направлені на поглиблення знань у цій галузі, адже важкі часи вимагають продуманих неординарних рішень.

Наш колектив працює над забезпеченням якісного та сучасного навчання, тому ми регулярно розміщуємо на сайті цікаву та корисну інформацію. До того ж, нещодавно зареєструвалися в Instagram (@khdbhtt), до речі, закликаємо підписатися, бо там ми викладаємо цікавинки про старовинну будівлю і заходи.

Ми були спікерами, а подекуди й організаторами, семінарів (онлайн-конференцій) для заступників директорів з навчально-виховної роботи, організаторів позаурочної роботи та керівників гуртків ЗП(ПТ)О за такими темами:

– «Активізація творчої і пізнавальної діяльності учнів ЗП(ПТ)О у позаурочній роботі в умовах адаптивного карантину та дистанційного навчання» (листопад 2020);

– «Національно-патріотичне виховання як пріоритетний напрямок

позаурочної роботи ЗП(ПТ)О» (грудень 2020);

– Інтернет-конференція для керівних та педагогічних працівників ЗП(ПТ)О за темою: «Інтеграція в освіті як умова підвищення якості підготовки кваліфікованих робітників» (січень 2021);

– «Формування в учнів ціннісного ставлення до історичних, культурних і духовних надбань у виховному процесі закладу освіти. Роль гурткової роботи в виховній діяльності закладу освіти з формування творчої особистості учнів»

(березень 2021);

– «Створення інклюзивного освітнього простору: сучасні виклики, досвід, системні рішення» (квітень 2021).

Щоб забезпечити ефективність організації навчально-виховної роботи нами було опубліковано у декількох виданнях статтю «Як соціалізувати дітей з особливими освітніми потребами», що аналізує наш досвід роботи.

Ми у постійному пошуку способу донесення інформації до цільової аудиторії, тому Харківським державним будинком художньої та технічної творчості проаналізовано безліч матеріалів та підготовлено «Методичні рекомендації щодо належного вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України».

Також ми не пасемо задніх в онлайн-навчанні: з метою підвищення кваліфікації проходимо курси на Платформі Prometheus, тести в гугл формах тощо.

Лише єдність кожного учасника освітнього процесу в роботі, спрямованість на досягнення поставленої мети й вирішення головних завдань дасть змогу отримати найкращий результат. У 287 гуртках обдаровані та несамовиті керівники гуртків, у кількості 254 особи, ділилися секретами майстерності з усіма охочими.

До творчої учнівської тусовки цього року долучилось понад 2000 першкурсників, загалом – 5644 учні. До того ж варто окремо відзначити роботу музеїв при ЗП(ПТ)О, яких станом на 01.06.2021 маємо 11, з них: 8 – історичного профілю, 1 – краєзнавчий, 1 – етнографічний, 1 – природничий, і 17 музейних кімнат та 11 світлиць.

Вихованці гуртків живуть активним культурним життям – беруть участь у заходах:

– XIII Міжнародний фестиваль-конкурс хореографічного мистецтва «ЗЕЛЕН СВІТ» – ансамбль танцю «Ровесник» Харківського державного будинку художньої та технічної творчості – диплом лауреата I ступеня;

– Міжнародний фестиваль-конкурс «STELLA FUTURA» – ансамбль танцю «Ровесник» Харківського державного будинку художньої та технічної творчості – диплом за I місце;

– Всеукраїнський відкритий фестиваль закладів позашкільної освіти України «Територія творчості» – ансамбль танцю «Ровесник» Харківського державного будинку художньої та технічної творчості – диплом за II місце;

ISSN 2312-2781

2 (102) 2021

ОСОБЛИВА ДИТИНА: НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

EXCEPTIONAL CHILD: TEACHING AND UPBRINGING

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС: 68835

ПОСПИШАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТИТИ
НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ФАХОВІ ЖУРНАЛИ
ДОКЛАДНІШЕ НА PEDPRESA.UA

– Міжнародний фестиваль-форум дитячих та юнацьких арт-мініатюр «Гра на все життя» – ансамбль танцю «Ровесник» Харківського державного будинку художньої та технічної творчості; Орешкін Артем, Кліменко Альбіна (ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»);

– Всеукраїнський конкурс образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва «Різдвяний ангел» – Кліменко Альбіна (ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування») – диплом III ступеня;

– XXV Різдвяний фестиваль «Зимовий сонцеворот» – ансамбль танцю «Ровесник» Харківського державного будинку художньої та технічної творчості – диплом лауреата I ступеня;

– Всеукраїнський фестиваль дитячої та юнацької творчості, присвячений Всесвітньому Дню Землі – Мандрикіна Діана, Зибцева Тетяна, Білевцева Яна, Ольховська Юлія, Чапайло Ганна (Петрівський професійний аграрний ліцей); Хромова Лоліта, Зінченко Діана, Зуй Катерина (ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»); Білозерцева Анастасія (Красноградський професійний ліцей) – диплом за III місце;

– Всеукраїнський дитячо-юнацький фестивалю-конкурсу

мистецтв «Пісня над Бугом» – Мараховська Марина, Чапайло Вікторія (Петрівський професійний аграрний ліцей);

– Відкритий всеукраїнський дистанційний конкурс акторської пісні імені Людмили Гурченко – Малов Кирило (ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»);

Гаріфулліна Юлія (Петрівський професійний аграрний ліцей) – диплом лауреата II ступеня; Руденко Нікіта (ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва») – диплом лауреата II ступеня, Колісник Маргарита (ДПТНЗ «Харківське вище професійне

училище будівництва») – диплом лауреата III ступеня; Мар'єнко Уляна (ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва») – диплом лауреата III ступеня; дипломи учасника отримали: Григорій Середич (ПТУ №60 смт Кегичівка), Філонова Єлизавета (ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»);

– Всеукраїнський конкурс образотворчого та декоративно-ужиткового мистецтва «Великодній розмай» – Юрченко Микита (ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування») – диплом II ступеня;

– Всеукраїнський конкурс дитячого малюнка «Україна майбутнього» – Наливайко Карина (ЗП(ПТ)О «Богодухівський регіональний центр

професійної освіти Харківської області») – диплом і цінні подарунки;

– Всеукраїнський конкурс дитячого малюнка «Охорона праці очима дітей» – Юрченко Микита (ДНЗ «Харківський регіональний центр професійної освіти поліграфічних медіатехнологій та машинобудування»);

– XIII Всеукраїнський фестиваль-конкурс хореографічного мистецтва «Толока» – ансамбль танцю «Ровесник» (Харківський державний будинок художньої та технічної творчості) – диплом лауреата I ступеня;

– Обласний етап Всеукраїнської фотовиставки «Україна – це ми!» до Дня Соборності України – 17 ЗП(ПТ)О;

– Всеукраїнський фоточелендж «І світлий смуток в серці збережем...» до Дня пам'яті та примирення – всі ЗП(ПТ)О області;

– Всеукраїнський фоточелендж до Всесвітнього Дня вишиванки – 18 ЗП(ПТ)О області;

– Всеукраїнський проєкт «Мішечок» – 7 ЗП(ПТ)О області.

Учні не схожі один на одного як за діапазоном та своєрідністю здібностей, так і за особистими характеристиками. Щороку учнівські колективи ЗП(ПТ)О поповнюються новими талантами, і завдяки педагогічним працівникам, які опікуються питаннями позаурочної роботи, ми не губимо їх.

Ми розвиваємо у молоді прихильність до цінностей людської гідності, свободи та солідарності, бути гото-

вими до суспільних викликів і стати рушійною силою соціальних змін. Ми об'єднуємо прогресивних людей, які поділяють наші цінності та готові здійснювати позитивні трансформації.

І тут доречно згадати Василя Олександровича Сухомлинського, який був глибоко переконаний, що здібності й нахили дітей – багатогранні. Треба тільки знати й уміти відкривати їхні таланти й розвивати їх.

Наталія ВАРАВА,

директор Харківського державного будинку художньої та технічної творчості;

Валерія ЛИХАЧ,

психолог-методист Харківського державного будинку художньої та технічної творчості

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ В ЗП(ПТ)О ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Сьогодні в Україні особливого значення набуває діяльність, спрямована на формування здоров'я дітей та учнівської молоді, формування в учнів стійкої мотивації до збереження свого здоров'я, фізичного розвитку та фізичної підготовленості, гармонійного розвитку природних здібностей та психічних якостей, використання засобів фізичного виховання в організації здорового способу життя підрастаючого покоління – майбутнього держави.

Сучасний стан здоров'я учнівської молоді є суттєвим викликом для суспільства і держави та становить реальну загрозу для її гуманітарної безпеки.

Фізичне виховання учнівської молоді є важливим компонентом гуманітарного виховання, який зачіпає біологічну, психологічну і соціальну сутність учня і забезпечується системою державних нормативних показників, які є критеріями його ефективності і якості та визначається у:

- рекомендованому обсязі рухового режиму;
- мінімальній кількості обов'язкових навчальних занять (в академічних годинах) на тиждень протягом усього періоду навчання;

- нормативами фізичної

підготовленості;

- нормами матеріально-технічного і фінансового забезпечення з розрахунку на одного учня;
- санітарно-гігієнічними нормами проведення занять.

В останні роки постійно зростає число учнів із відхиленнями в стані здоров'я, захворюваннями хронічного характеру, різноманітного роду

фізичними і психічними перенапруженнями, травмами. Тому актуальним для фізичного виховання постає питання збереження здоров'я учнівської молоді, формування в учнів звички до систематичних занять руховою активністю та здорового способу життя. Звідси метою предмета «Фізична культура» у ЗП(ПТ)О Харківської області в 2020/2021 н.р. було послідовне формування фізичної культури особистості з основними завданнями, такими як:

- зміцнення здоров'я, сприяння всебічному гармонійному розвитку організму, профілактика захворювань, забезпечення високого рівня фізичного стану, працездатності, повноцінна життєдіяльність організму протягом усього періоду навчання;
- формування в учнів розуміння ролі фізичної культури і спорту в розвитку особистості і підготовці її до професійної діяльності;
- набуття рухових умінь і навичок, забезпечення загальної і професійно-прикладної фізичної підготовленості, що визначають психофізичну готовність випускників ЗП(ПТ)О до життєдіяльності;
- здобуття знань у галузі фізичної культури та спорту, основ здорового

способу життя; формування умінь і навичок прикладного та спортивного характеру;

– виховання позитивних почуттів та переживань, пов'язаних з руховою діяльністю і на цій основі формування інтересів, бажань та потреб до систематичних занять фізичними вправами;

– розвиток і виховання фізичних, моральних і волевих якостей, що забезпечують повноцінний характер рухової діяльності.

Виходячи з цього, процес навчання та організаційна методика уроку були побудовані так, щоб широко залучати учнів до самостійної творчої діяльності щодо засвоєння нових знань та вдалого використання їх на практиці. В організації фізичного виховання у ЗП(ПТ)О ключову роль відігравали принципи індивідуального і особистісного підходу, що давало можливість створити сприятливі умови для поліпшення фізичної підготовленості учнів, їх здоров'я, підвищення зацікавленості до уроків фізичної культури. При цьому використання різноманітних форм і методів організації діяльності учнів на уроці з використанням інноваційних підходів і варіативних модулів (зокрема, відеоматеріалів «Cool Games», «Challenge Fest», «Cool Race»), сучасних видів рухових активностей (естафет, рухливих та спортивних ігор в онлайн-форматі – флешмобів, челенджів, подолання смуг штучних перешкод), а також тих, що поєднують рухову активність з комп'ютерними іграми, давало змогу викладачу розкрити фізичний потенціал учнів, створити атмосферу зацікавленості кожного учня в роботі на уроці, стимулювало учнів до виконання фізичних вправ без страху

помилитися.

Починаючи з 2017 року, головним показником системи контролю за станом фізичного розвитку та здоров'я населення України є щорічне оцінювання фізичної підготовленості населення, що проводиться відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 09 грудня 2015 року №1045 (зі змінами) «Про затвердження Порядку проведення щорічного оцінювання фізичної підготовленості населення України».

У 2017/2018 н.р. оцінювання фізичної підготовленості (далі – оцінювання) серед учнівської молоді було проведено в 32 ЗП(ПТ)О Харківської області (контингент – 11835), з них допущено до оцінювання 7561 учень (тобто 65,9%). За результатами оцінювання відповідний рівень стану фізичної підготовленості мають:

- високий – 19%;
- достатній – 36%;
- середній – 35%;
- низький – 10%;

– не допущено до оцінювання – 35,1%.

Отже, 45,1% учнів у 2017/2018 н.р. мали недостатній рівень фізичної підготовленості. Протягом 2019/2020 н.р. спостерігалось зниження рухової активності молоді. У 2020 році ситуація ускладнилась через введення карантинних заходів, спричинених значним поширенням гострої респіраторної хвороби COVID-19.

У 2020/2021 н.р. в 27 ЗП(ПТ)О Харківської області навчалося 13392 учні, з них відвідували уроки з предмета «Фізична культура» 13151 учень. Процес фізичного виховання в ЗП(ПТ)О забезпечений педагогічними кадрами, матеріально-технічною, нормативною базою, медичним обслуговуванням та певним бюджетним фінансуванням. Для організації фізкультурно-оздоровчої роботи використовується наявна спортивна база. Матеріально-технічне забезпечення спортивних залів задовільне.

Фізичне виховання учнів у ЗП(ПТ)О передбачає медичне обслуговування, лікарський контроль, лікарсько-педагогічні спостереження, диспансеризацію, розподіл учнів на медичні групи. Відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженої наказом МОЗ та МОНУ від 20.07.2009 №518/674 учні розподіляються на основну, підготовчу та спеціальну медичні групи.

Для основної медичної групи (2020/2021 н.р. – 10347 учнів) фізична підготовка проводилася в повному обсязі згідно з навчальною програмою та з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку здобувача освіти

Учні, які за станом здоров'я були віднесені до підготовчої медичної групи (2419 учнів), відвідували обов'язкові уроки фізичної культури та опанували навчальний матеріал відповідно до вимог цієї навчальної програми. Участь у змаганнях – за додатковим дозволом лікаря.

Учні, які за станом здоров'я були віднесені до спеціальної медичної групи (385 учнів) відвідували обов'язкові уроки фізичної культури, але виконували корегувальні вправи і вправи для загального фізичного розвитку, які їм не протипоказані. Не відвідували заняття 130 учнів, звільнених від уроків фізичної культури, та 111 учнів з особливими потребами.

У освітньому процесі ЗП(ПТ)О фізкультурно-оздоровча робота здійснювалась на уроках фізичної культури та у позанавчальний час з урахуванням стану їх здоров'я, рівня фізичного та психічного розвитку. Предмет «Фізична культура» вивчався в обсязі 2-х та 3-х годин (6272 учні) під час теоретичної підготовки. Три години на тиждень були введені у 2019/2020 н.р. згідно з додатком до листа МОНУ від 01.07.2019. №1/11-5966 (Методичні рекомендації щодо вивчення фізичної культури у 2019/2020 н.р.). Кількість годин на вивчення предмета залежала від кількості тижнів з теоретичним навчанням. Години фізичної культури при складанні розкладу не враховувалися до гранично допустимого навчального навантаження (пояснювальна записка до типових навчальних планів, 2017 рік).

Навчальна програма з предмета «Фізична культура» для ЗП(ПТ)О побудована за модульною системою. Вона складається з інваріативних (обов'язкових) розділів: теоретико-методичні знання, загальна фізична підготовка (ЗФП), професійно-прикладна фізична підготовка (ППФП) та декількох варіативних модулів. Критеріями відбору варіативних модулів у ЗП(ПТ)О Харківської області були: матеріально-технічна база, регіональні спортивні традиції, кадрове забезпечення та бажання учнів (визначалося обов'язковим письмовим опитуванням наприкінці навчального року).

У ЗП(ПТ)О Харківської області у 2020/2021 н.р. вивчалися (крім обов'язкових) такі модулі: «Баскетбол», «Футбол», «Волейбол», «Настільний теніс», «Туризм», «Легка атлетика».

Система фізичного виховання базу-

ється на принципах індивідуального і особистісного підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого застосування різноманітних засобів і форм фізичного вдосконалення організму.

Зв'язок фізичного виховання з практикою трудової діяльності найбільш конкретно втілюється у професійно-прикладній фізичній підготовці (ППФП).

Сутність основних задач ППФП:

- розвиток та вдосконалення рухових умінь, навичок та фізкультурно-освітніх знань, що сприяють освоєнню обраної професійної діяльності;

- інтенсифікація розвитку професійно важливих фізичних здібностей, забезпечення високого рівня дієздатності;

- підвищення ступеня резистентності організму відносно несприятливих впливів навколишнього середовища, в якому відбувається трудова діяльність, сприяння збільшенню його адаптаційних можливостей, збереження та зміцнення здоров'я.

Методика і задачі ППФП базуються на послідовному втіленні загальнопедагогічних принципів та основних принципів і методів фізичної культури, конкретизуються вони залежно від специфіки професії та особливостей учнівського контингенту.

Найважливіше значення для раціональної побудови ППФП у цілому має забезпечення органічного взаємозв'язку, єдності загальної фізичної підготовки (ЗФП) і спеціальної фізичної підготовки (СФП). Залежності від того, якою була ЗФП учня під час проходження базового курсу фізичної культури у ЗП(ПТ)О та від того, як вона проводиться надалі, багато в чому за-

лежить і зміст ППФП.

Результатом навчання є загальна фізкультурна освіта, яка полягає в отриманні спеціальних систематизованих знань, рухових умінь і навичок, а також способів самостійного пізнання закономірностей рухової діяльності та вмінь використовувати їх у повсякденному житті і професійній діяльності.

Для проведення навчальної, спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи з учнями ЗП(ПТ)О Харківської області мають таку спортивну базу:

- спортивні споруди, де проводяться заняття та спортивні заходи – 168;

- площинні спортивні споруди – 76, з них:

- майданчики з тренажерним та нестандартним обладнанням – 28;

- футбольні майданчики – 16;

- інші майданчики – 31;

- майданчики з синтетичним покриттям – 1;

- приміщення для фізкультурно-оздоровчих занять – 27;

- приміщення з тренажерним обладнанням – 17;

- спортивні зали площею не менше 162 кв. м. – 37;

- стрільцькі тири (криті і напівкриті) – 11.

Найкраще оснащені спортивні бази таких ЗП(ПТ)О:

- Центр професійно-технічної освіти №1 м. Харкова (директор Шепеленко С.М.);

- ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області (директор Амірбеков Г.Д.);

- ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6» (директор Костогло-

дов В.М.);

– ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області» (директор Шепеленко В.В.);

– ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти Харківської області» (директор Колесник Л.В.);

– Первомайський професійний ліцей (директор Луханіна Г.П.);

– ПТУ №60 смт Кегичівка (директор Лактіонов Ю.Є.).

За даними щорічної статистичної звітності з фізичної культури та спорту в ЗП(ПТ)О (форма 2-ФК) у 2020/2021 н.р. у 35 закладах професійної освіти предмет «Фізична культура» викладали 68 фахівців, з них: 23 керівників фізичного виховання та 45 викладачів фізичної культури. Всі мають вищу спеціальну освіту; вищу кваліфікаційну категорію мають 25 працівників, із них 8 – викладач-методист, 13 – «спеціаліст першої категорії», 14 – «спеціаліст другої категорії», 16 – «спеціаліст». Мають нагороди «Відмінник освіти» 5 викладачів.

Протягом 2020/2021 н.р. НМЦ ПТО у Харківській області в режимі онлайн (сервіс Zoom) було проведено обласних семінарів-практикумів – 2, обласних шкіл позитивного досвіду – 2. Активну та результативну участь у цих заходах продемонстрували викладачі фізичної культури Фільова В.В. (ПТУ №60 смт. Кегичівка Харківської області); Пузіков О.В. (Чугуївський професійний ліцей); Гумаров Р.В. (ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти»); Ожерельєв С.С. (ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6»), Задніпровський П.І. (ДЗП(ПТ)О Харківське вище професійне училище швейного виробництва та побуту); Марценко С.В. (Харківський професійний ліцей залізничного транспорту); Берестовий В.М. (ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій Харківської області»).

Фізкультурно-оздоровчою роботою охоплено 5477 учнів, що складає 41,6% від загального контингенту. Цей показник включає участь у гуртковій роботі та в спортивно-масових заходах.

Відповідно до календарних планів спортивно-масових заходів ЗП(ПТ)О та з урахуванням карантинних обмежень проводилися внутрішньолицейні змагання з футболу, міні-футболу, волейболу, стрітболу, баскетболу, настільного тенісу, легкої атлетики, а також фізкультурно-оздоровчі та спортивно-

масові заходи: «Дні здоров'я», «Козацькі розваги», військово-спортивні змагання, приурочені до святкових дат. Протягом 2020/2021 н.р. було проведено 121 спортивне змагання та 39 фізкультурно-оздоровчих і спортивно-масових заходів. Обласні спортивні змагання «Спорт протягом життя» та Всеукраїнські спортивні ігри серед учнів ЗП(ПТ)О України «Козацька наснага» не проводилися в зв'язку з епідемією COVID-19.

Однією із форм позакласної роботи в ЗП(ПТ)О – заняття фізичною культурою та спортом у гуртках різноманітної спортивної спрямованості. У 2020/2021 н.р. в ЗП(ПТ)О Харківської області функціонувало 96 спортивних гуртків із таких видів спорту: атлетизм, атлетична гімнастика, баскетбол, бокс, важка атлетика, волейбол, гирьовий спорт, ЗПФ, карате, кульова стрільба, кікбоксінг, настільний теніс, пауерліфтинг, спортивні танці, стрітбол, тхеквандо, футзал, футбол, шахи, шашки, шейпінг. У них займалося 1982 учні.

Слід відзначити, що найвищі показники охоплення учнів спортивними гуртками мають такі ЗП(ПТ)О Харківської області:

– ДНЗ «Харківське вище професійне училище №6» – 6 гуртків (128 учнів);

– ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти інноваційних технологій будівництва та промисловості» – 4 гуртки (124 учні);

– ДНЗ «Регіональний механіко-технологічний центр професійної освіти Харківської області» – 4 гуртки (108 учнів);

– ДНЗ «Ізюмський регіональний центр професійної освіти» – 4 гуртки (100 учнів);

– ДНЗ «Слобожанський регіональний центр професійної освіти» – 4 гуртки (95 учнів);

– ДНЗ «Регіональний центр професійної освіти будівельних технологій у Харківській області» – 4 гуртки (92 учні);

– ДНЗ «Куп'янський регіональний центр професійної освіти» – 3 гуртки (68 учнів);

– ДПТНЗ «Харківське вище професійне училище будівництва» – 4 гуртки (64 учні).

Отже, фізичне виховання у ЗП(ПТ)О є невід'ємною частиною формування загальної і професійної культури особистості сучасного фахівця, системи гуманістичного виховання здобувачів освіти. Як навчальний предмет, обов'язковий для всіх професій, він є також засобом формування всебічно розвинутої особистості, оптимізації фізичного і фізіологічного стану учнів у процесі професійної підготовки. За час навчання важливо сформувати у здобувачів освіти розуміння необхідності постійно працювати над собою, вивчаючи особливості організму, раціонально використовувати свій фізичний потенціал, ведучи здоровий спосіб життя, постійно засвоювати цінності фізичної культури.

Віктор СУХІЛІН,
методист НМЦ ПТО
у Харківській області;

Наталія ЛУК'ЯНЧЕНКО,
заступник начальника Харківського
обласного відділення (філії)
Комітету з фізичного виховання
та спорту МОНУ

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ З ПРЕДМЕТА «ЗАРУБІЖНА ЛІТЕРАТУРА»

У даній статті розкрито актуальність теми, вказана мета роботи і завдання. Історіографічний аспект показує, що ця тема є предметом досліджень багатьох провідних вчених. Підкреслено, що сучасні тенденції викладання зарубіжної літератури потребують вміння працювати з інформацією, а майбутнє – за системою навчання, що вкладається у схему «здобувач освіти – технологія – викладач», за якою педагог перетворюється на технолога, а здобувач освіти стає активним учасником процесу навчання.

Педагог розповідає про власний досвід використання нових форматів навчання. Зазначено, що запровадження сучасних технологій на уроках зарубіжної літератури дозволяє викладачеві реалізувати предметні компетентності, передбачені програмами Нової української школи.

Актуальність теми. Література має виняткове значення серед усіх предметів, а предмет «Зарубіжна література» займає особливе місце, адже він дає

здобувачам освіти знання про світобудову, ставить акцент на смислових та світоглядних аспектах, допомагає знайти ціннісні орієнтації. Саме на уроці літератури педагоги вчать і надихають, наповнюють знаннями і надають імпульс майбутнім кваліфікованим робітникам для самостійного пізнання світу.

Мета вивчення зарубіжної літератури – розвиток ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти в процесі читацької діяльності, заохочення їх до розширення кола читання, осягнення духовної цінності та осмислення поезики літературних творів різних епох і країн, поглиблення культурно-пізнавальних інтересів юнацтва, усвідомлення ними виняткової ролі художньої літератури в сучасному світі, виховання поваги до культурних надбань свого народу та інших народів, формування творчої особистості громадянина України з високим рівнем загальної культури, гуманістичним світоглядом, активною життєвою позицією, національною

свідомістю [1].

Отже, використання сучасних технологій навчання для формування предметних компетентностей здобувачів освіти на уроках – одна з актуальних проблем викладання зарубіжної літератури. Новітні стратегії викладання, виклики сьогодення спрямовані й на освітній простір України. Актуальною проблемою методики зарубіжної літератури є проблема постійного вдосконалення процесу навчання на уроці шляхом використання сучасних технологій. Тобто йдеться про формування не просто навченості, як суми знань, умінь і навичок здобувачів освіти, а про нову якість молодшої людини – компетентність. Адже можна бути обізнаним, але не компетентним. Під компетентією розуміємо здатність людини кваліфіковано виконувати ту чи іншу діяльність, успішно розв'язувати завдання, поставлені перед нею життям, продуктивно працювати в певній галузі. Компетентнісний підхід, покладений в основу Концепції Нової української школи, полягає у підготовці молоді до сучасного життя та майбутньої діяльності, у цілеспрямованому формуванні в них ключових і предметних компетентностей [2]. Тому одним із пріоритетних напрямків розвитку української освітньої системи XXI століття є впровадження в освітній процес ЗП(ПТ)О сучасних технологій навчання, які покращують процес формування предметних компетентностей здобувачів освіти з предмета «Зарубіжна література».

Мета: розкрити теоретичні та практичні аспекти використання сучасних технологій навчання для формування предметних компетентностей здобувачів освіти ЗП(ПТ)О з предмета «Зарубіжна література».

Відповідно до мети окреслені такі

завдання:

- здійснити теоретичний аналіз психолого-педагогічної літератури за досліджуваною проблематикою;
- охарактеризувати сучасні тенденції викладання зарубіжної літератури в ЗП(ПТ)О;
- розкрити шляхи формування предметних компетентностей на уроках зарубіжної літератури;
- на прикладі власного досвіду роботи показати застосування деяких сучасних інформаційних технологій під час викладання зарубіжної літератури в ЗП(ПТ)О.

Історіографічний аспект теми. Використання сучасних технологій навчання для формування предметних компетентностей здобувачів освіти з предмета «Зарубіжна література» досить широкий. Проблеми компетентностей є предметом досліджень провідних вчених, серед яких: О.Ісаєва, Н.Волошина, В.Кізенко, Ю.Ковбасенко, З.Бауман, П.Бергер, П.Бурдье, Б.Вульфсон, С.Гессен, Е.Гідденс, В.Долл, В.Дружинін, І.Єрмаков, О.Злобіна, Л.Іонін, Т.Каткова, О.Коржова, Т.Лукман, І.Мартинюк, А.Мінаєв, Л.Мітіна, К.Обуховський, Л.Пермінова, Н.Соболева, Л.Сохань, І.Тараненко, В.Тихонович, У.Томас, Г.Халаш, В.Циба, І.Дичківська, М.Кларіна, О.Пехота, О.Попова, Л.Подимова, А.Пригожина, В.Сластьоніна, М.Михайліченко, А.Хуторський, Я.Рудик та ін. Роботи даних авторів присвячені питанням розробки і використання сучасних освітніх технологій у закладах освіти, у них розглядаються методичні і практичні аспекти реалізації технологій електронного й дис-

танційного навчання, сучасних інтерактивних технологій, шляхів формування предметних компетентностей на уроках літератури.

Сучасні тенденції викладання зарубіжної літератури. Українське суспільство щоразу більше вимагає від освітян, тому сьогоднішній урок зарубіжної літератури поряд з інформаційним забезпеченням, формує у здобувачів освіти розуміння і вміння, які давали б їм у майбутньому можливість ефективно діяти в суперечливому та розмаїтому світі, вносити в дійсність зміни й досягати успіху. Здобуття, опрацювання й використання інформації стає пріоритетом професійної діяльності усе більшої кількості людей, а отже, вміння працювати з інформацією виявляється сьогодні не менш важливим, ніж знання.

Сучасний урок літератури – це продуктивний урок, на якому учні відтворюють набуті знання під час опанування нового змісту предмета, засвоюють практичні дії, формують світогляд, самостійність, активність, творче і критичне мислення. Це урок, який побудований з урахуванням вимог сучасної освіти і відповідає завданням виховання юної особистості в душі культури, миру, злагоди і творчої співпраці. Будувати повноцінний урок літератури – означає орієнтуватись на сучасну молодь, враховуючи її інтелектуальний рівень, духовні потреби.

Шляхи формування предметних компетентностей на уроках зарубіжної літератури. Як змодельовати сучасний компетентісно орієнтований урок літератури у ЗП(ПТ)О? Як зазначила О.Ісаєва, для сучасного уроку літе-

ратури характерні чотири парадигми (концептуальні моделі освіти) [3]:

- особистісно-орієнтована;
- читацько-центрична;
- компетентісна;
- культурологічна.

Програма із зарубіжної літератури спрямовує роботу викладача на розвиток ключових компетентностей (уміння вчитися, спілкуватися державною мовою, рідною та іноземними мовами, інформаційно-комунікаційної, соціальної, громадянської, загальнокультурної), а також на формування предметних літературних компетентностей. Предметні компетентності, що формуються засобами зарубіжної літератури, важливі для становлення та розвитку духовно-емоційного світу здобувачів освіти, їхнього світогляду, моральних цінностей, громадянських якостей [4].

У програмі із зарубіжної літератури відображено чотири змістові лінії літературного компонента Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: комунікативну, емоційно-ціннісну, літературознавчу, культурологічну, компаративну. Складниками предметних компетентностей є когнітивний (знаннєвий), діяльнісний (практико-орієнтований) та ціннісний.

Педагог має право використовувати традиційні й інноваційні методи і прийоми роботи на уроках. Виклад матеріалу повинен бути доступним, а урок – змістовним, цікавим, з використанням сучасних інтерактивних технологій, з необхідним дидактичним матеріалом, з впровадженням електронних освітніх ресурсів.

Серед сучасних технологій, які сприяють формуванню предметних компетентностей, можна виділити інтерактивні і новітні технології.

Окремо слід виділити наявність простору для обговорення, свободу думки та дії. Будь-яка технологія нічого не варта, якщо вона не цікава. Формування літературних компетентностей починається із зацікавленості здобувачів освіти темою уроку. Першою сходинкою до формування компетентностей на уроках є внутрішня мотивація (самотивація). Коли учні відкривають можливість самостійно виявити себе, проявити волю, подолати труднощі в навчанні, використовуючи здобуті знання, вони розуміють, що здатні творчо розв'язати будь-яке навчальне завдання.

Молодь приваблює новизна процесу. Плануючи роботу на уроці під час мотиваційного етапу, а також актуалізації знань, умінь та навичок, викладач добирає завдання для з'ясування емоційної готовності здобувачів освіти до уроку та визначення завдань до теми, що вивчається. З'ясувати емоційну готовність юнацтва до уроку допоможуть такі прийоми:

- «афірмації» (позитивна думка, регулярне повторення якої наближає втілення бажання в дійсність): «Я люблю себе», «До успіху», «Я – щасливий» та ін;
- «мій настрій», «термометр настрою» (описати свій настрій кількома прикметниками або дієсловами);
- «смайл»: намалювати смайлик, що відображає настрій;
- «сугестії» (поради, навіювання): посмішка, долонька бажання, формула уроку;
- «кольоровий настрій» та ін.

Визначальною ознакою компетентнісного підходу до уроку є роль здобувача освіти, який є головною дійовою особою. Викладач, використовуючи різні сучасні технології навчання, виступає наставником, співпрацює, допомагає здобувачам освіти.

Науковці О.І.Пометун та Л.В.Пироженко визначили умовну робочу класифікацію технологій за формами навчання (моделями), у яких реалізуються інтерактивні технології, та розподілили ці технології на чотири групи залежно від мети уроку та форм організації навчальної діяльності здобувачів освіти:

- кооперативного навчання;
- колективно-групового навчання;

- ситуативного моделювання;
- опрацювання дискусійних питань [5].

Інтерактивна технологія кооперативного навчання передбачає такі моделі застосування у викладанні зарубіжної літератури: робота в малих групах; ротаційні (змінювані) трійки; карусель; робота в малих групах («діалог», «синтез думок», «спільний проєкт», «пошук інформації», «коло ідей», «акваріум»). Парна і групова робота організовується на уроках засвоєння нових знань; осмислення нових знань, формування умінь і навичок на основі знань; закріплення вивченого; повторення, узагальнення і систематизації вивченого.

Технології колективно-групового навчання передбачають фронтальну роботу всіх здобувачів освіти: мікрофон; незавершене речення; обговорення проблеми в загальному колі; мозковий штурм; ажурна пила; навчаючи – учусь; аналіз ситуації; розв'язання проблемних питань; дерево рішень та інші.

Технології ситуативного моделювання – це ігрова модель навчання, яка реалізує комплекс цілей: надихання і допомога в розвитку творчої уяви; створення змоги висловлювати свої думки; забезпечення контролю за виведенням емоцій; надання молоді можливості самовизначення; надання можливостей для зростання навичок співробітництва в соціумі. На уроках зарубіжної літератури найпоширеніші такі ігри: стимуляційні (імітаційні); спрощене судове слухання; громадське слухання; розігрування ситуацій за ролями.

Технології опрацювання дискусійних питань активізують пізнавальну

діяльність здобувачів освіти у процесі навчання. Вони розвивають практичне мислення, поглиблюють знання з обговорюваної проблеми, дають змогу визначити власну позицію, формують навички відстоювати власну думку. Домінуючі такі: метод ПРЕС; займи позицію; зміни позицію; неперервна шкала думок (ланцюжок думок); дискусія; дискусія в стилі телевізійного ток-шоу; дебати.

Добираючи сучасні технології навчання для формування предметних компетентностей здобувачів освіти з предмета «Зарубіжна література», варто чітко з'ясувати можливості їх застосування в певній системі, визначити їхні дидактичні функції на уроках, а також необхідний та достатній обсяг навчальної інформації, її відповідність змісту уроків, можливі форми поєднання зі словом викладача.

Власний досвід роботи застосування сучасних інформаційних технологій під час викладання зарубіжної літератури в ЗП(ПТ)О. Для правильного визначення функцій поєднання ІКТ та інших засобів навчання треба знайти відповіді на такі запитання:

– Яке поєднання засобів навчання під час вивчення навчальної теми є найдоцільнішим?

– Які дидактичні функції кожного із засобів навчання потрібно реалізувати під час поєднання?

– Яке місце посідають ІКТ та інші засоби в процесі вивчення всієї теми?

– На якому етапі уроку використання ІКТ є найбільш доцільним?

У такий спосіб буде реалізовано поради К.Д.Ушинського: «Педагог... має подбати про те, щоб якомога більше органів чуття – око, вухо, голос, чуття мускульних рухів і навіть, якщо можливо, нюх і смак – узяли участь в акті запам'ятовування... За такого дружного сприяння всіх органів в акті засвоєння ви переможете найлінівішу пам'ять».

На уроках зарубіжної літератури використовуються такі сучасні інформаційні технології:

- вивчення теми уроку здобувачами освіти самостійно або в парах за допомогою певного програмного інформаційного забезпечення (застосування QR-кодів, електронних підручників, інших інтернет-ресурсів; це стосується виконання індивідуальних завдань, викладач спрямовує роботу на коригування діяльності здобувачів освіти);

– використання інтернет-джерел, флеш-накопичувачів для виконання проєктів, мультимедійних презентацій і скрайбінг-презентацій, написання рефератів, виконання будь-якого творчого завдання (анімації, сценки, комікси, кроссенси, кросворди, відеоролики, відеоуроки та інше);

– застосування електронних освітніх ресурсів для проведення різноманітних опитувань, тестувань, контрольних робіт.

Уже давно комп'ютер став на уроках надійним помічником, який допомагає підняти на новий рівень опанування здобувачами освіти навчального матеріалу. Намагаймося на уроках зарубіжної літератури розкрити глибину літератури як мистецтва слова, насамперед, навчити молодь мислити, висловлювати власні думки і їх відстоювати, розуміти світ і життя в ньому за законами Добра, Справедливості, Любові, Толерантності. Саме доречне використання ІКТ ставлять молодь перед необхідністю мислити, самостійно шукати шляхи вирішення навчальних завдань.

Способи застосування ІКТ на уроках філологічних предметів усім відомі – це аудіо- та відеоматеріали, віртуальні екскурсії, електронні підручники, тестові технології, веб-квести, ресурси мережі інтернет.

Аудіоматеріали – це можливість задіяти аудіальний канал сприйняття, звукове оформлення уроків літератури допомагає почути звучання епохи, її «вібрацію»; це міцний спосіб формування мислення здобувачів освіти. Більшість учнів не читають книги, а слухають. Актуальним стає використання на уроках зарубіжної літератури аудіокниг, уривків з аудіокниг.

Пізнавальна мета застосування аудіоматеріалів – ознайомити майбутніх кваліфікованих робітників із голосами відомих письменників, поетів, акторів, із відомими творами світової класичної музики й літератури. Наприклад, урок за темою «В. Шекспір «Чи бути, чи не бути...» починаємо з прослуховування пісні «Ніч яка місячна, зоряна, ясна», підкреслюючи, що слова до пісні написав М.Старицький. На етапі закріплення матеріалу здобувачі освіти, працюючи з інформаційним плакатом, відразу пояснюють зв'язок Шекспір – Старицький. А пісня про кохання навіює ліричний настрій. Виникає питання: «Чи кохав Гамлет Офелію?».

Відеоматеріали учні не просто див-

ляться: їм попередньо пропонуються завдання, питання, на які потрібно відповісти, переглянувши відеосюжет. Під час перегляду здобувачі освіти мають змогу робити нотатки. Після перегляду обов'язково проводиться бесіда. Прекрасно підвищують інтерес до уроків літератури та творчості письменників відеокліпи. Наприклад, на уроці за темою «В. Шекспір «Чи бути, чи не бути...» етап сприйняття та засвоєння навчального матеріалу починається з перегляду відеоролика про життя і творчість Шекспіра «Одна історія. Вільям Шекспір...». Після перегляду здобувачі освіти повинні письмово виправити записи неуважного читача.

Комп'ютерні тестові програми є значущою частиною навчання. Істотно підвищують рівень навчання їхні конкретність, чіткість, економія навчального часу, технологічність, оперативний контроль, незалежність оцінювання. Тест – це допоміжна технологія, що розвиває логічне мислення молоді і спонукає її до самостійної роботи. Види завдань, використані в тестах, різні за змістом та формою. Під час тестування кожен самостійно відповідає на запитання, отримує на екрані результат своєї відповіді, одразу дізнається про свої помилки й аналізує їх саме на цьому уроці, а не через день-другий. Здобувач освіти бачить, що його оцінка не залежить від викладача, що оцінюються його реальні знання й уміння. Використовується тестування на різних етапах уроку (5-10 хвилин).

Створення віртуальних екскурсій – важливий момент у роботі словесника.

Вони заміщують «живі» екскурсії, поживляють викладання, роблять урок більш цікавим і змістовним, розширюють світогляд майбутніх кваліфікованих робітників. Перевагами такої форми уроку є наочність, доступність, наявність інтерактивних завдань та багато іншого. Найбільш ефективними є віртуальні екскурсії під час вивчення життєвого і творчого шляху Ш.Бодлера, П.Верлена, А.Рембо, Е.Гемінгвея, М.Булгакова, А.Ахматової. Роль гіда на такому уроці може виконувати як викладач, так і підготовлені учні. Такі екскурсії містять різні інтерактивні завдання: розгадати кросворд, заповнити візитну картку письменника, скласти ланцюжок етапів творчості або асоціативний куц та ін. Віртуальна екскурсія у світ письменника може бути завданням для учнівського проєкту. Це може бути похід до музею.

Ресурси мережі інтернет безмежні... Вони є джерелом для виконання дослідницьких і самостійних робіт. На уроках зарубіжної літератури використовуємо таку форму викладання матеріалу, як мультимедійна презентація – файл, у якому зібрано матеріали на певну тему, що складається з послідовності кадрів або слайдів.

Презентація подібна до кінофільму. Учні з великим задоволенням беруться за створення, наприклад, «Каналу групи ОБ-21». До складу знімальної групи входять: директор каналу – майстер в/н, головний редактор – викладач літератури, головний режисер, заступник режисера, сценарист, журналісти – це учні групи. Тема «Презентація каналу ОБ-21. Ернест Гемінгвей – американський

письменник, лауреат Нобелівської премії».

Використання скрайбінг-презентації дає змогу мотивувати та стимулювати навчально-пізнавальну діяльність здобувачів освіти, активізувати увагу на базових поняттях, візуалізувати навчальний матеріал у зручну для засвоєння форму. Під час створення презентації можна використовувати готові картинки, графіки, аудіо- і відеоряд. На мультимедійній дошці учні складають скрайбінг-презентації до будь-якої теми.

Технологія веб-квесту на уроках зарубіжної літератури достатньо поширена. Це проблемне завдання з елементами рольової гри, для виконання якого використовуються інформаційні ресурси інтернету. В основі веб-квесту лежить індивідуальна або групова робота здобувачів освіти (з розподілом ролей) над вирішенням заданої проблеми з використанням інтернет-ресурсів, підготовлених викладачем. Результати виконання можуть бути представлені у вигляді усного виступу, комп'ютерної презентації, буклетів, публікацій, веб-сторінок і веб-сайтів. Доречне ви-

користання цієї технології під час проведення тижня літератури. Зрозуміло, що для проведення веб-квестів потрібні сучасні гаджети.

Отже, зрозуміло, що майбутнє – за системою навчання, що вкладається у схему «здобувач освіти – технологія – викладач», за якою педагог перетворюється на технолога, а здобувач освіти стає активним учасником процесу навчання.

Таким чином, нові формати навчання сприяють опануванню здобувачами освіти предметних літературних компетентностей, які передбачають усвідомлене використання здобутих на уроках зарубіжної літератури знань у нових навчальних та життєвих ситуаціях, формування розуміння зарубіжної літератури як органічного складника рідної та світової культури, усвідомлення специфіки літератури як мистецтва слова, знання літературних творів, основних фактів життя і творчості видатних письменників, умінь аналізувати й інтерпретувати літературний твір у єдності його змісту й форми, уміння порівнювати художні тексти, розуміти авторську позицію, створювати усні

і письмові творчі роботи, формувати світогляд майбутніх кваліфікованих робітників.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти (затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua>.

2. Збірник виступів учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції вищих навчальних закладів України теми: «Використання інноваційних технологій в освітньому просторі». – К.: Філія «Білгород-Дністровський економіко-правовий коледж» Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», 2019. – 133 с.

3. Зацепіло І.О. Сучасні підходи у викладанні зарубіжної літератури. Компетентнісний підхід. – Режим доступу: <http://klasnaosinka.com.ua/ru/article/>

4. Ісаєва О. Про основні парадигми шкільної літературної освіти // Всесвітня література в СЗУ. – 2011. – №1. – С.2-4.

5. Ісаєва О. Інтерактивні форми та види робіт при вивченні зарубіжної літератури в школі // Всесвітня література та культура в навчальних закладах України. – 2002. – №3.

6. Ісаєва О. Лекція 1. Вступ. Шкільна освіта у сучасному світі. – Режим доступу: <http://isaieva.kiev.ua/>

7. Куликовський С. Генеза поняття «компетентність» у європейській та українській педагогічній науці. – Режим доступу: <http://ddpu.drohobych.net>.

Ольга БСДУХОВА,

викладач ЗП(ПТ)О «Чугуївський регіональний центр професійної освіти Харківської області»

ВІСНИК Реєстраційне свідоцтво
КК №4238
видане 01.02.94р.
ПРОФОСВІТИ

Головний редактор
Редактор
Літературний редактор
Технічний редактор, верстка

Т.О.РУСЛАНОВА
Н.Г.СОЛОГУБ
О.І.ГОРСНКОВА
О.В.ЯКОВЕНКО

Адреса редакції та видавця:
61121, м. Харків, вул. Владислава Зубенка, 37, 4 поверх,
Науково-методичний центр професійно-технічної освіти у Харківській області
Тел. 64-68-60

Зверстано та надруковано в лабораторії науково-методичного забезпечення та моніторингу якості НМЦ ПТО за адресою:
61121, м.Харків, вул.Владислава Зубенка, 37
Електронна версія газети розміщується на інформаційно-освітньому порталі «ПТО Харківської області» ptu.org.ua

*Рукописи не повертаються і не рецензуються. Відповідальність за зміст інформації несе її автор.
Точка зору авторів матеріалів може не збігатись з позицією редакції.*